

COMPLEX OLÍMPIA

ANDREU MARTÍN

Director de la col·lecció: Lluís Pastor

Orientació i validació acadèmica d'aquesta novelette:
Antonia Linde Garcia

Disseny de la col·lecció: Editorial UOC
Primera edició: juliol 2014

© Andreu Martín, del text
Tots els drets reservats
© Imatge de la coberta: Istockphoto
© D'aquesta edició, FUOC 2014
Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Realització editorial: Oberta UOC Publishing, SL
ISBN: 978-84-9064-200-9
Dipòsit legal: B-10.364-2014

Cap part d'aquesta publicació, inclòs el disseny general i la coberta, pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera, ni per cap mitjà, sigui aquest elèctric, químic, mecànic, òptic, enregistrament, fotocòpia o qualsevol altre, sense la prèvia autorització escrita dels titulars del *copyright*.

Això és una **Novelette**

COMPLEX OLÍMPIA

ANDREU MARTÍN

CAPÍTOL 1

Cavaller errant i princesa

És de nit i tot està molt fosc.

En aquest barri tot és sempre molt fosc.

A través del polsegós parabrisa i a la llum del fanal que hi ha a la vorera de davant, veig aquest mur encrostonat i esquerdat, on algú hi va pintar fa molt de temps el lema *Us matarem a tots* i ningú més que el temps s'ha preocupat d'esborrar.

En la penombra que envolta el cercle de llum del fanal s'entreveu un contenidor caigut, un munt d'escombraries escampat, i s'endevina els moviments d'anada i tornada inquiet de les rates.

El mur pertany al que un dia va voler ser el majestuós Complex Olímpia, quan la ciutat aspirava a ser la seu dels Jocs Olímpics. Un temple ple de piscines de grans dimensions per practicar carreres i salts, jacuzzis per al plaer i la relaxació, cascades per a decoració de transmissions televisives, gimnasos per a preparació d'atletes, solàriums i no sé quantes coses més de superluxe que avui han estat vençudes per la misèria.

Van edificar el Complex Olímpia prop de l'espigó, un extrem del Barri del Port, potser amb la intenció que les olímpíades i el complex desacomplexessin aquella zona de la ciutat deprimida i la tornessin glamurosa i pròspera.

No ens van concedir els Jocs i el barri va continuar sent obrer, barat i lleig, castigat per crisis generadores de misèria, i es va convertir en una barrera infranquejable per als possibles usuaris d'un centre pensat per a rics i famosos. És molt car mantenir tantes piscines i tant de luxe i, per fi, el Complex Olímpia va tancar i es va convertir en una ruïna decrepita, refugi de fantasmes i gent de mal viure.

Fa quatre anys, aquell matí en què vaig fer campana i em vaig apropar aquí per parlar amb el Camuñas, aquesta pintada ja embrutava el mur, però llavors es llegia amb més claredat.

Us matarem a tots.

Amenaçadora com l'alè fètid i abrasador del drac.

No sé a qui anava dirigit el missatge, segurament a la policia, enemic natural de tots els que ocupaven la ruïna del Complex; potser als rics explotadors d'obrers que solament llegirien el grafit en contemplar aquell edifici des del mar, muntats en iots d'esbarjo; probablement l'amenaça estava dedicada a tota la societat, que s'organitzava de manera que els marginats quedessin definitivament al marge.

No sé a qui anava dirigit el missatge, però aquell dia de primavera, quan m'apropava a l'Olímpia, em vaig donar per al·ludit, i em van tremolar les cames de por.

Et mataré i et menjaré, Jaumet.

Sabia que aquella gran construcció estava poblada per delinqüents, traficants, lladres, fugitius, que havien fet d'aquell amagatall una fortalesa inexpugnable. Sabia que, a mesura que m'apropava decidit, dissimulant el meu temor, ja m'havien albirat des de merlets i troneres, ja es comunicaven entre ells amb *walkis* o mòbils d'última generació.

Quan vaig arribar al portell encadenat, ja sabien qui era i a qui anava a visitar. Ningú no va sortir a rebre'm, el palau no tenia uixer, sol ulls que parpellejaven entre les ombres dels racons.

També avui tinc por abans d'entrar en el Complex Olímpia.

Però avui vaig armat i em puc tranquil·litzar acaronent la culata de la pistola.

Aquesta nit, quan irrompi per aquesta porta, tindrè tots els trumfos.

* * *

Aquell dia assolellat, per arribar al Complex Olímpia vaig haver de recórrer els carrers més extrems del barri, on un dia van viure pescadors fins que la flota pesquera de la ciutat va deixar d'existir, i després hi van viure esti-badors i altres obrers del port fins que aquests, per alguna raó, van anar a establir-se a altres zones de la ciutat deixant-ho inert, abandonat, brut i desanimat.

Era el **barri** on jo vivia i, degradat i desafavorit, disposava de tots els elements necessaris per a abocar-me cap a la delinqüència.

Ara ja sé que néixer i viure en un barri així no implica necessàriament que un jove caigui en la mala vida, però en aquell moment no se m'acudia pensar que hi hagués una altra opció.

Era un barri poc o gens acollidor, i això feia que la població no tendís a quedar-s'hi més temps del necessari. Únicament els delinqüents s'hi trobaven bé allà, per la sensació d'impunitat regnant, perquè es protegien els uns als altres, i les famílies honrades de seguida anaven a buscar nous horitzons, més càlids i prometedors.

S'omplia també de famílies que patien **dificultats econòmiques**, perquè els lloguers estaven més barats. Em sembla que la meva família també era una d'aquestes famílies desestructurades que solament podia permetre's disposar d'un habitatge en un barri com aquest.

A primera vista es veia que tenir cura d'aquells carrers no era prioritari pels esforços del nostre ajuntament, perquè les escombraries s'eternitzaven al voltant dels contenidors i aquell tenebrós grafit (*Us matarem a tots*) portava més de quatre anys fent por des del mur.

Ja que les forces de l'ordre no ens visitaven amb tanta freqüència com en altres punts de la ciutat, les prostitutes i el seu món, i els venedors i consumidors de droga es trobaven especialment còmodes en les nostres cantonades, i això era el que veïem els joves diàriament. Les noies aprenien des de molt jovenetes que oferir el seu cos

era una opció per guanyar diners; els nois enteníem que una manera de gastar diners era “comprar-se una paia”, i tots teníem el paradís de la pega, el cànnabis, la coca i l'heroïna a l'abast de la mà. Solament havies d'espavilar per fer-te amb els diners suficients. Ara sé que existeixen el que es diuen **teories situacionals**, que defensen que **l'ocasió fa el lladre**.

Tothom necessita diners per viure, però al Barri del Port semblava que ens havien privat dels mitjans per obtenir-los. No hi havia treball ni esperança ni curiositat. I, si no se t'acudia la manera de guanyar diners, altres joves com tu, que es deien més llestos, t'ensenyaven que no era tan difícil si et saltaves les normes. La **teoria de l'aprenentatge social** diu que no hi ha res com tenir un bon mestre inductor.

El cas és que la falta de diners i de sortides, la lluita entre la necessitat i la penúria, creaven una tensió asfixiant en les persones, que tard o d'hora havíem d'alliberar encara que fos en forma d'esclats (aquesta és la **teoria de la tensió**). Si acorrales a un animal i l'assetges i no li deixes cap via de fuga, acabarà atacant de la manera més feroç i suïcida.

I descobriràs que, si el carrer és teu i dels sense llei, perquè la gent honrada es retira a la seguretat del seu apartament quan es posa el sol, resulta molt més fàcil i fins i tot plaent alliberar a aquesta fera descontrolada, perquè allà fora no hi ha ningú que la controli, i per això anomenen aquesta explicació la **teoria del control i de l'autocontrol**.

Et deixes anar, repliques i et sents fort i persona davant les adversitats que no vas triar, i llavors et pengen el capell de noi problemàtic (**teoria de l'etiquetatge**) i et veus impulsat a seguir sent noi problemàtic fins que ja no se sap si tu ets el que crea problemes o els problemes et creen a tu.

* * *

—El Camuñas vol parlar amb tu, Jaumet —va dir una veu tova i arrossegada a la meva esquena.

No em vaig girar perquè no m'agradava que em diguessin Jaumet. Alguna vegada m'havia barallat a cops de puny amb qui s'havia atrevit a fer-ho. En tot cas, Jaume. O millor Ortega, que és el meu cognom.

Una mà a la meva espatlla em va obligar a girar-me amb els punys tancats. La violència és un mecanisme de defensa imprescindible en aquest ambient, perquè els depredadors busquen els febles per acarnissar-se en ells. Em vaig contenir perquè el que parlava amb mi era un dels més grans, del grup que havia estat expulsat una setmana per fumar herba al pati.

—Què passa?

Aquell tiarru hauria pogut aixafar-me amb una sola mà.

—L'altre dia et van veure amb la germana del Camuñas.

La Chiqui. Una bellesa. Cinc anys més jove que el bèstia del seu germà. Bé, sí, tots havíem posat l'ull en la Chi-

qui, i alguns ens havíem atrevit a dirigir-li la paraula. Però jo no m'havia passat ni un pèl. La veritat és que la Chiqui m'agradava tant com per ni tan sols somiar a passar-me un pèl amb ella. Un busca rotllo immediat amb les paies d'usar i llençar, però no amb les que venera en secret. La Chiqui era alguna cosa més, per a mi.

—I què passa? —vaig replicar sense alè.

—El Camuñas diu que li agrades per a la seva germana. Que te la vol presentar.

El Camuñas el Cacho era un mite al barri, era qui estava darrere dels venedors de hash, el que protagonitzava contraban, robatoris, compra d'objectes robats, cruels venjances, alguna mort murmurada. Només es deixava veure si anava en companyia de dos gegantons, el Hulk i el Purk, Homes de Pedra. Em vaig recordar algun dia demanant per ell «Com és el Camuñas de prop, com és?». Potser l'havia saludat amb reverència, com altres dels meus companys, quan s'aproximava per l'institut i ens donàvem cops de colze, «Mira, mira, aquest és el Camuñas». «A tu t'agradaria ser de la banda del Camuñas?», però era parlar per parlar. Com sempre, per presumir de miserables.

No em vaig creure que el Camuñas volgués veure'm per fer de matrimonièr, és clar que no.

—No em vinguis amb xorrades.

El Porreta em va agafar de la camisa i em va obligar a posar-me de puntetes:

—T'he dit que el Camuñas vol veure't per presentar-te la seva germana. De bon rotllo. I si el Camuñas et crida, hi vas.

Vaig empassar saliva. Hauria d'haver-li dit que s'equivocava de tio, però bé, a qui no li faria il·lusió encaixar la mà de l'heroi local? Resultava excitant imaginar la seva classe de vida, les aventures que hauria viscut als carrers i a la presó, en negociacions i en batusses. Les cicatrius que tindria.

Vaig empassar saliva i vaig assentir amb el cap, obedi-ent.

—Doncs demà, a dos quarts d'onze, ves al Complex, que t'estarà esperant, que vol parlar amb tu.

—Però a dos quarts d'onze tinc classe...

Em vaig guanyar una mirada d'absolut menyspreu.

—Bé, doncs li ho diré al Cacho. —Va fer una paròdia sagnant d'un noi efeminat—: El Jaumet no pot venir perquè té classe.

—No, no, està bé. Ja hi aniré.

Al cap i a la fi, em venia de gust conèixer-lo. Ho estava desitjant. I si era per alguna cosa de la seva germana i de bon rotllo, endavant, això feia que em sentís important, molt més important que qualsevol dels meus companys. I, si era capaç d'anar a visitar el Camuñas en el Complex Olímpia a hores de classe, a més em sentiria valent, molt valent.

—Ah —em va dir el Porreta—. Més val que no li expliquis a ningú. Si el Camuñas vol que vagis presumint de ser amic seu, ja et traurà a passejar de la mà. Entens?

Em vaig tallar. La veritat és que sí que em proposava sortir a trobar-me amb els meus col·legues per donar-me importància.

—Sí, sí, és clar —vaig dir.

—Si tot va bé, és possible que a tu tampoc et convinguí que t'associïn amb el Cacho. Si li pregunten a ell, dirà que no et coneix; i si et pregunten a tu, el mateix. Ho agafes? Almenys, fins que sàpigues de què va la cosa.

—Ho agafo.

L'endemà vaig sortir de casa com qui va a l'institut, però no hi vaig anar.

Vaig sortir com qui va a la guillotina.

Vaig buscar carrers del barri on no em coneguessin, em vaig ficar en un bar per prendre'm un cafè amb llet i em vaig entretenir llegint una novel·la policíaca fins que es va fer l'hora de presentar-me davant la cort dels miracles.

A un quart d'onze em vaig posar en camí amb la sensació d'estar donant el primer pas cap a l'infern.

Em sentia més nen i menys canalla que mai, amb la meva motxilla carregada de llibres.

A mig camí se'm va ocórrer que acudia a un parany. Algú li havia dit al Camuñas alguna cosa de mi que l'havia enfurismat i em cridava a capítol per posar-me en el meu lloc. Se'm va accelerar el cor en imaginar-lo bramant la seva fúria davant la meua cara i mostrant-me el seu puny. Jo no havia ofès la Chiqui de cap manera, ni tan sols li havia posat la mà al damunt.

Quan m'apropava al Complex Olímpia, la pintada del mur m'ho va recordar: *Us matarem a tots*, i jo espremia la meua ment i analitzava cadascuna de les meves idees i els meus records buscant desesperadament en què podia jo haver ofès el Camuñas el Cacho.

L'única cosa que m'impulsava era la possibilitat de fer alguna cosa per la Chiqui. Intercedir per ella davant l'ira desballestada del Cacho, salvar la princesa de les urpes del drac. Havia de demostrar la meua valentia davant de mi mateix, conscient que, al meu barri, als covards se'ls mengen.

Vaig empènyer una porta que semblava lligada amb un cadenat, i la porta es va obrir com per art de màgia. Obre't Sèsam. Així vaig entrar a la cova dels lladres.

Hauria donat qualsevol cosa per tenir una pistola a mà.

Avui la tinc. Avui tornaré a veure el Camuñas, i aquesta vegada seré jo qui l'acoquini a ell.

CAPÍTOL 2

La Chiqui i la moto

En entrar em vaig trobar perdut en el que havia estat vestíbul de marbres i ceràmica abans que algú arrenqués al viu els marbres i la ceràmica deixant els totxos al descobert. Sota una escala em va atreure la llum d'una foguera, al voltant de la qual hi havia tres tipus d'aparença monstruosa.

Els vaig preguntar pel Camuñas i em van indicar que pugés unes escales sense barana. En el meu recorregut, vaig veure gent dormida o desmaiada o morta per sobredosi allà on algun dia hi va haver vestuaris, i vaig sentir rialles entorn d'una taula que havien instal·lat al fons d'una piscina olímpica, abans de pujar una llarga escalinata que conduïa a una zona on potser un dia hi va haver despatxos.

Allí m'esperaven el Hulk i el Purk, com titans, tancant-me el pas.

Darrere de la muralla humana que representaven els dos gegants, m'esperava el Camuñas d'esquena a mi. Estava jugant apassionadament al *Grand Theft Auto* (GTA,

un joc d'ordinador que consisteix a robar cotxes, i tens l'oportunitat d'atropellar i massacrar bons i dolents).

Una mica més enllà, davant d'un televisor, vaig veure la Chiqui. Em va fer un senyal amb la mà però no va fer cap gest per aproximar-se a mi, de manera que jo també em vaig abstenir d'anar a trobar-me amb ella.

* * *

Els adolescents necessiten amics.

S'ha deixat enrere la infantesa, s'han acabat els jocs i ara tot va de debò. El teu cos està canviant i t'exigeix comportaments nous i estranys que t'esfereixen. Les hormones t'impulsen a abalçar-te sobre les noies per fer no se sap exactament què, i abalçar-te sobre els nois per trencar-los la cara i demostrar a les noies o a tu mateix que pots sortir victoriós en una competició sense regles precises.

Almenys, això era el que s'esperava de tu al meu barri.

De sobte, ja estudies per ser capaç de guanyar-te la vida el dia de demà, ja t'insisteixen que has d'assumir responsabilitats, et tracten com un home quan tu encara no entens com funciona el món. I, en tot cas, el món que veus a la tele i als carrers no t'agrada gens ni mica. Es diria que els teus pares han fracassat en la construcció d'un món millor i ara es disposen a lliurar-te aquesta porqueria bruta i desballestada, que no serveix per a res, amb la pretensió que siguis tu qui ho arregli. Aquesta perspectiva fa por.

A més, per tenir una personalitat pròpia, per sentir que ets una persona adulta i no un nen enganxat a les faldilles de la mama, has d'independitzar-te de la teva família, renegar-ne, dir no on ells diuen sí, perquè sembla que, si segueixes dient que sí a tot, mai no deixaràs de ser aquell nen babau que vols deixar de ser.

Tot això fa que et sentis molt sol i incomprès.

Fa que necessitis amics com mai en la teva vida futura els necessitaràs. Has d'ajuntar-te amb aquells que estan patint la mateixa mutació que tu, que tenen les mateixes necessitats, els mateixos dubtes, les mateixes ignoràncies.

Els que ens criem al Barri del Port, a aquestes pressions aclaparadores en sumàvem moltes altres, que més tard vaig estudiar sota el titular de la *Teoria de la tensió*.

* * *

Vaig haver d'esperar al fet que el Camuñas acabés de matar uns quants facinerosos. Es va prendre el seu temps.

Llavors, es va girar cap a mi.

Al Camuñas li agradava ser dolent i es vestia per desagradar els burgesos, lluïa una cua canosa i bruta i havia aconseguit deformar el seu rostre amb ganyotes de dolent, com amb la intenció de transmetre una sensació de fàstic absolut per tot.

Alguna vegada li vaig sentir dir: «Actuo com un delinqüent, és el que s'espera de mi».

—Tu ets el Jaumet?

—Jaume —li vaig dir—. Sóc el Jaume.

—Jaume —va acceptar amb ganyota de respecte.

Va mirar al seu al voltant i va deixar passar uns segons per veure si em posava nerviós. Em vaig posar nerviós però crec que vaig aconseguir que ell no ho veiés.

—M’han dit que t’agrada molt la meva germana. —Li vaig aguantar la mirada i no vaig respondre—. És molt maca.

—Sí —li vaig concedir—. És molt maca.

—Després podràs parlar amb ella. Primer vull que parlem tu i jo. Seu.

Em va indicar una cadira que estava una mica allunyada de la taula, enmig del no-res, com les cadires que utilitza la policia al mig d’una habitació per als interrogatoris.

* * *

Aquesta seria la *teoria de la tensió*.

A molts adolescents els sembla que tot els surt malament. Que tot ho fan malament. Són desmanyotats perquè no dominen el seu cos, i a sobre es veuen acorralats per multitud d’estímul negatius en forma de desafiaments insuperables, rebutjos que et converteixen en nan, exigències a l’escola amb temàtiques incomprensibles a càrrec de professors intransigents, la maledicció del **fracàs escolar**, la violència a casa i una gran, immensa matusseria en el tracte amb els altres, sobretot amb les altres, que dona lloc a desenganys depriments i descoratjadors.

Jo ho observava en els nois del meu grup i ho constatava amb aquells en els quals podia confiar. I no semblava

que hi hagués cap manera de compensar els estímuls negatius amb l'ajuda de pares o professors. A més, qui volia aquesta ajuda?

La publicitat i les pel·lícules de televisió ens mostraven un món esplèndid que assegurava que teníem dret a aconseguir uns objectius que després se'ns negaven. No teníem diners per comprar el que volíem, no era tan fàcil ser popular entre els companys. L'ombra del *bullying* espiava cada vegada que ficaves la pota o els altres reien a costa teva.

Necessitàvem alliberar-nos d'aquesta **frustració**, d'aquesta ira, que creava un sentiment de fracàs que ens indignava i posava contra el món.

I llavors sortia la rebel·lia i la transgressió.

Ens agradaven les pel·lícules on es destruís molt, moltes explosions i cotxes destrossats, o bé s'atracaven bancs, o es ridiculitzava l'autoritat o s'enaltia qualsevol tipus de delinqüència, ja fos juvenil (com la meva admirada *La Taronja Mecànica*) com aquella que exerceixen a gran escala els grups mafiosos (ah, *Un dels nostres* o *El Padrí...*).

Vam tenir un company que tenia la cara de grans i feia servir ulleres de cul de got, que de seguida va ser víctima de les bromes de tot l'institut. Vaig seguir des de lluny la seva trajectòria. Tenia la necessitat de demostrar-se i demostrar-nos que era superior, que podia donar-nos la rèplica en qualsevol terreny, i un dia va aparèixer a la porta de l'institut venent droga. Va ser un desafiament, gairebé un acte suïcida producte de la desesperació. Plantava cara a l'institut, lluia el seu atreviment davant tots nosaltres

i provocava tant la policia repressora com el Camuñas, que monopolitzava el hash en aquest punt de venda. Van arribar primer els sicaris del Camuñas. Quan va sortir de l'hospital, la família del de la cara de grans i ulleres de cul de got va marxar del barri i se'l van emportar amb ells. Sempre he pensat que aquest noi va acabar sent molt mala persona. I no tota la culpa va ser seva.

* * *

Vaig agafar la cadira pel respatller i la vaig apropar a la seva taula. Així, em podria recolzar i mostrar-me més relaxat.

—M'han dit —va continuar ell— que ets d'una colla molt activa. Que l'altre dia us veu fer amb unes llaunes de sardines d'una furgoneta de la zona de càrrega i des-càrrega.

—Havien caigut, eren al carrer, no eren de ningú.

Vaig pensar que volia cobrar-me comissió, perquè devia creure's l'amo del barri o poc menys. Però no era això, no era això.

—I que correu que us les peleu pels carrers, que no hi ha qui us atrapi.

—Es diu *parkour* —li vaig aclarir.

—Que saltes d'un terrat a un altre, i de d'alt d'un mur a un altre, com els del circ, i baixes les escales per les baranes, i grimpes per les canonades i per les parets com Spiderman.

Vaig assentir.

* * *

No descarto que hi hagi amics i coneguts (el que nosaltres ara en diem **iguals**) que puguin tenir una influència positiva, però puc assegurar que en aquell barri eren els més rars, rebutjats com a covards si defugien els enfrontaments, espietes si semblaven propers a les forces de l'ordre, o beats si eren bons per creences religioses.

És una qüestió d'abans i després. Ets dels bons i et tornes dolent perquè t'has ajuntat amb males companyies que t'ensenyen coses dolentes, o ja véns dolent de fàbrica i t'ajuntes amb els antisocials perquè van del mateix pal i et sents a gust amb ells.

Per establir una relació de causalitat, caldria distingir aquells que ja se saltaven les normes abans de venir a viure al barri, d'aquells que van arribar sent uns angelets i ho van aprendre aquí. En el meu cas, nascut al barri, diria que uns vam aprendre dels altres i els que eren capaços d'ensenyar algun truc per burlar la llei eren molt més admirats que els altres. Jo tenia les meves pròpies habilitats per deixar els meus col·legues amb la boca oberta, i sabia explotar-les. Això era el que havia arribat a oïdes del Camuñas.

Així és com es formen les **bandes juvenils**, aquestes colles que es passen el temps sense fer res a una placeta. Parles d'això i allò, llances fanfarronades, i un dia les fanfarronades es tornen realitat i et trobes donant un pal. És sabut que la majoria de delits d'adolescents es cometien en grup. Alliberem la ràbia atacant el món

que no ens acceptava. Trencàvem el vidre d'un aparador per emportar-nos el rellotge que no podíem comprar, o destrossàvem el banc i la paperera del parc, simplement per demostrar-nos que érem capaços de fer-ho. Una folgança.

És veritat que existeixen altres maneres d'alliberar la tensió i jo les practicava, però la majoria dels meus col·legues les menyspreaven i, si em veien jugant a bàsquet, o pitjor, llegint alguna novel·la policíaca, es reien de mi i tenien la necessitat d'interrompre'm. Ells creien que la millor manera de neutralitzar la maleïda tensió era esnifant pega o fumant-se un peta.

* * *

—També m'han dit —va continuar dient el Camuñas, observant-me amb un ull més tancat que l'altre— que t'agradaria molt tenir moto.

Això li havia confiat jo a la Chiqui el dia que vaig poder parlar amb ella. Una Yamaha XVS 650 Drag Star Classic. I ella li havia dit a ell. Així que vaig assentir amb el cap.

—Una Yamaha XVS 650 Drag Star Classic —va dir ell per demostrar-me que ho sabia tot—. És això?

—És això.

—Està a uns tres mil euros de segona mà. —Jo movia el cap, que sí, que sí, a veure-les venir—. T'agradaria formar part de la meva banda?

Era això. Vaig haver de sospirar per contenir la meva reacció.

No podia oblidar la presència de la Chiqui, una mica més allà, mirant a la tele algun serial romàntic, de gent que parlava sil·labejant com quan el profe ens posa dictats. Era allí, a la meva dreta, tan maca.

Confiaua que no estigués escoltant la nostra conversa.

—Seríem quatre —va dir el Camuñas—. I a tu et tocaria una cinquena part. No menys de deu mil euros. Et podries comprar aquesta Yamaha nova, si volguessis.

Això significava: s'han acabat les criaturades, ja no hauràs de recollir més coses de les que cauen dels camions. Ara es tracta de parlar de debò amb professionals.

CAPÍTOL 3

Departament de Tamisatge

El Hulk i el Purk es movien amb elasticitat i en silenci malgrat la seva envergadura, i em van atrapar abans que jo hagués pogut intuir que s'apropaven a la meva esquena.

Amb mans de granit, em van agafar fort pels braços, em van desenganxar de la cadira i em van mantenir en alt, a un pam del terra, incapaç d'oposar la menor resistència.

El Camuñas també es va posar dret, amb gest bruscat i agressiu com a punt de rebentar-me la cara d'un cop de puny. Se'm va ocórrer que, per fi, l'havia ofès d'alguna manera i era a punt d'aplicar-me un dur correctiu.

Però no vaig cridar ni somiquejar. Com a molt vaig fer una ganyota involuntària, però ni tan sols vaig pensar a suplicar.

«Controlo», pensava. «Jo controlo.»

Vaig buscar la Chiqui, aterrit davant la possibilitat que estigués gaudint d'aquella humiliació. Però la vaig veure espantada també, gairebé tant com jo, tan sorpresa que això solament podia significar que no s'esperava el ram-

pell del seu germà i, per tant, que no m'havien cridat allí per torturar-me. Això gairebé em va tranquil·litzar.

«Controlo», pensava. «Jo controlo.»

És quelcom que se sol dir amb freqüència en aquest ambient. «Jo controlo», diu el drogoaddicte esclavitzat per l'heroïna. «Jo controlo», diu l'individu que és a punt de clavar-li una pallissa a un altre, com el Camuñas en aquell moment. «Jo controlo» precisament quan més descontrolat està.

«Jo controlo», em vaig dir mentre em controlaven, simplement perquè no vaig xisclar ni em vaig humiliar.

* * *

Teoria del control i de l'autocontrol.

Ens agrada creure que tenim el control de la nostra vida. El savi, l'íntegre, el valent, l'astut, el que pot aspirar a ser feliç és qui realment controla el seu entorn.

Ara sé que el control consisteix a respectar les normes de la societat i saber conviure amb els altres ciutadans, però en aquella època ni ho sabia ni m'ho plantejava.

Parlàvem molt de control. De control i de tensió. Si et saltes les regles, la societat et considera el seu enemic i t'ataca, i això significa descontrol i crea tensió. Per desfogar la tensió, has d'enfrontar-te a la societat, i això provoca descontrol. D'aquí la nostra obsessió.

Ara sé que l'**autocontrol** consisteix en la capacitat de resistir els desitjos immediats. En aquell ambient, tot havíem d'aconseguir-ho immediatament, no podíem esperar.

Érem impulsius per allò de les hormones o perquè qui no ho era podia ser considerat un tou, conformista, covard i passiu, víctima propiciatòria dels més forts. Si crèiem que ens mereixíem el rellotge de l'aparador, trencàvem el vidre per portar-lo al canell; si consideràvem injust que altres tinguessin més diners que nosaltres, vàiem natural arravatar-los aquests diners. I, a més, ens agradava el risc, érem addictes a l'adrenalina, ens ficàvem en baralles, consumíem drogues precisament perquè coneixíem el perill que comportaven, ens posàvem a prova cada dos per tres solament per demostrar-nos que érem capaços de sortir de tots els paranyes que nosaltres mateixos paràvem.

Anàvem sempre tan accelerats i tibants com el Camuñas al moment en què em mostrava els seus artells. I crèiem que controlar consistia a no ensopegar amb els nostres propis peus i mantenir-nos surant.

Qui respecta les lleis ho fa perquè se sent vinculat d'alguna manera als seus veïns i conciutadans. Es tira un paper a la paperera perquè es comparteix la responsabilitat de mantenir neta la ciutat, o es desitja a un altre que tingui un bon dia des de la convicció que, si tots gaudim de bon dia, tot anirà una mica millor. Quan jo jugava a bàsquet amb l'equip de l'institut, complia les regles del joc perquè, si no, el joc s'anava a la merda i m'expulsaven de la pista. Ens portem bé, sobretot, pel què diran. Què diran els nostres pares, els nostres parents, els nostres amics, els nostres veïns, fins i tot aquell senyor que passa per la vorera de davant. O respectes l'ordre convencional o et rebutgen.

Això és el control. L'**autocontrol**.

Però nosaltres teníem una altra societat, al marge, no ens sentíem vinculats a la gent normal, ens era igual el que pensessin de nosaltres, no compartíem responsabilitats. Solament ens devíem a nosaltres mateixos, i en el nostre món regien altres lleis i, com en el món exterior, si no acataves aquestes lleis, eres expulsat del club.

I penso ara que era molt difícil viure d'aquella manera i al mateix temps mantenir algun tipus de control.

* * *

—A partir d'ara —va dir el Camuñas entre dents mentre m'acaronava la punta del nas amb el puny—, tot el que diguem aquí es quedarà entre aquestes quatre parets. —Ah, era això—. Si demà algú em diu una sola paraula que s'hagi pronunciat avui aquí, sabré que has estat tu i t'aniré a buscar i et mataré. D'acord?

Aquesta era la llei que jo havia d'acceptar.

Vaig assentir amb el cap.

El Camuñas controlava.

Va mirar els seus dos homes de pedra i em van deixar anar.

—Seu. —Ho vaig agrair perquè em tremolaven les cames. Ell va ocupar la seva cadira a l'altre costat de la taula. La pantalla de l'ordinador va quedar entre els dos—. Estem preparant un negoci.

Vaig aixecar la vista, desassossegat, i vaig ensopegar amb la mirada de la Chiqui, molt pendent de mi. Em

va somriure, distreta, encantada de contemplar-me, com animant-me a pujar al carro que m'oferia el seu germà, «endavant, valent», i va retornar l'atenció a una pantalla que no li deia res interessant.

El Camuñas va fer girar la pantalla de l'ordinador cap a mi i va manipular el ratolí per buscar una icona de la pantalla. Va clicar, es va obrir un arxiu ple d'icones amb forma de cons de carretera. Va obrir un d'ells i vaig poder veure una pel·lícula.

L'havien gravat probablement amb un telèfon mòbil i mostrava el fons d'un carreró oblidat i fastigós, probablement utilitzat com a urinari per borratxos des de temps immemorials. En el racó, una canonada de desguàs ascendia per un mur llis d'aspecte rugós. A uns vuit metres, un tram de la canonada es desviava per entrar a l'edifici, per sota d'una finestra enreixada que probablement donava a un excusat. Quatre metres més amunt hi havia una altra finestra enreixada. La tercera finestra, a uns setze metres del nivell del carrer, ja no tenia reixes. Havien considerat que no eren necessàries.

Va dir el Camuñas:

—Ets l'únic tio del barri capaç de pujar per aquest canaló com si res.

El vaig mirar sense immutar-me, molt orgullós de les meves habilitats.

—Com si res —li vaig confirmar.

—Aquest seria el teu treball.

Em vaig dir: «Solament una vegada». Allò clàssic: per veure què se sent. Per demostrar-los que tinc ous, que

no sóc un covard. No m'arrugaré ara. Que no es creguin que... En aquell món també ens movíem pel què diran. «Solament una vegada.»

A l'altre extrem del barri, a la sortida de la ciutat, al costat de l'Estació Central, hi havia una fàbrica de broques, trepants i perforadores, que se solen construir amb diamant industrial. El Camuñas havia pogut saber que, una vegada al mes, la fàbrica rebia un carregament de diamants en brut i a l'engròs. En el tercer pis de l'edifici de la factoria, havien obert un departament, que anomenaven de tamisat, on un equip de tres gemmòlegs es dedicaven a analitzar aquella graveta fosca que compraven per quilos a la recerca d'alguna pedra de valor que s'hagués colat inadvertidament.

Segons sembla, cada mes aconseguien obtenir una bona quantitat de diamants, que, si bé no eren de primera qualitat, degudament polits podien servir per donar el pego. Algú estava disposat a pagar uns cinquanta mil euros per la caixa de diamants que resultés de l'exploració d'aquell mes.

Naturalment, aquesta secció de la factoria estava protegida per una porta que solament s'obria mitjançant un codi o bé des de l'interior.

La finestra sense reixes del tercer pis corresponia al departament de tamisat.

—Ho entens, Jaume? —Podria haver-la cagat si m'arriba a dir Jaumet—. El teu treball consistirà a grimpar per aquesta canonada i entrar en els serveis del departament de tamisat. Des d'allà, podràs arribar a la porta sense que

et vegin els tres que hi treballen. Solament hauràs d'obrir-la. El Hulk, el Purk i jo entrarem i farem la resta.

Vaig empassar saliva.

—Com haureu arribat allà? —vaig preguntar, per fer-me de pregar.

El Camuñas va cabotejar, benvolent, concedint-me un àpex de resistència per al meu ego.

—En ascensor —va dir—. Això serà poc abans de l'hora de tancar, a la tarda. Entrarem pel vestíbul, on solament hi ha un porter i un guàrdia de seguretat. Els reduïrem a punta de pistola, els tancarem en un despatx que hi ha allà i pujarem en ascensor. Tot ben cronometrat. Donarem tres copets, pam, pam, pam, i tu ens obriràs, i la resta és cosa nostra. Ja podràs marxar.

El gran pas. «Jo controlo.» «Solament una vegada.» Una pasta per sortir del pas, per comprar-me la moto, o per ajudar la meva mare, i no es tornarà a repetir. Que quedi clar que no sóc un cagat, i després, com no sóc un cagat, podré muntar-m'ho bé i buscar-me la vida per una altra banda.

—D'acord —vaig dir.

Vaig fer posat de posar-me en peus.

—Un moment. Encara no hem acabat.

Llavors em vaig adonar que estava tremolant. Probablement, si m'hagués aixecat de la cadira, les cames no m'haurien aguantat i hauria caigut al terra. Un cor enorme copejava el meu pit ofegant-me a cada batec.

CAPÍTOL 4

La Chiqui

El Camuñas va treure una borsa de tabac d'embolicar i es va concentrar a marcar-se un porro. Una pedra de hash ostentosa com el diamant d'un emir. Dits gruixuts però hàbils amb els bris i amb el paper.

Entretant, parlava:

—Et semblarà un atracament, però no és rar que això succeeixi entre atracadors. —Sense mirar-me—: Necessitem finançament.

—No sembla un atracament —vaig murmurar—. Sembla una estafa. Una milonga per treure'm pasta, i després, si t'he vist no me'n recordo, no em truquis tu, ja t'avisarem nosaltres, saps què?, per fi allò se'n va anar en orris.

Em va mirar de reüll, sorneguer.

—Sí? Ho dius de debò? Creus que jo em guanyo la vida venent milongues a xorres com tu?

Vaig guardar silenci. El meu comentari havia estat tan idiota que ni tan sols l'havia ofès.

—De quants diners parlem? —vaig dir després d'un sospir.

—No gaire. Res que no puguís avançar.

—No tinc pasta.

—Sí que en tens. Has estat treballant. Deus tenir alguna cosa estalviada.

Ho sabia tot.

—De quants diners parlem? —vaig repetir.

—Cinc-cents euros per cap. És per comprar les armes. Vull fer-ho amb armes bones. Netes. Segures. Que no es disparin sense voler.

—Cinc-cents euros per cap —vaig repetir.

—Els tens.

Els tenia. Sí, l'últim any havia estat currant ocasionalment a les nits, a la sortida de l'institut. Gairebé em feia vergonya confessar-ho. Ningú no em va demanar explicacions, però hauria pogut dir que havia estat cosa de la meva mare. Ella feia la neteja en les oficines d'una consignatària del port. El seu cap la tenia en molta estima i li havia dit que necessitaven un treballador temporal i per hores en un dels magatzems del cabró. Havia de controlar la bàscula i anotar en una butlleta les dades dels camions que entraven i sortien, matrícula, tara i pes.

La meva mare estava convençuda que aquesta era l'única manera de controlar la pròpia vida, i tractava d'inculcar-m'ho amb insistència exasperant. Haig de confessar que jo també vaig arribar a creure-m'ho per un temps. Respectar les normes com en el bàsquet, buscar la calma i la reflexió com quan em dedicava a estudiar, o a llegir les meves novel·les preferides. Si volia posar-me d'adrenalina, ja tenia el meu grup de *free running*, en pla boig pels carrers.

—Està bé —es va conformar el Camuñas—. Demà, a la nit, a les nou. Aquí, amb els teus sis papers. —Es va girar cap als altres dos penjats—. Tots, aquí, amb els sis papers. A les nou en punt.

I va aixecar la sessió dirigint un crit cap a la seva germana:

—Chiqui! Acompanya el Jaume a la porta, vols?

Em va somriure i em va dedicar una picada d'ullet còmplice:

—T'ho havia promès.

La Chiqui es va aixecar, llarga, prima i sinuosa com una serp rígida. Vestida de negre, amb el jersei tancat, la faldeta curta, les botes, aquells ulls molt perfilats de negre, intensos com a rajos làser.

En aquest moment vaig descobrir que n'estava molt enamorat. Em resultava emocionant contemplar-la.

Se'm va escapar un somriure de felicitat mentre ella s'apropava, com si irradiés algun tipus d'ones euforitzants, i vaig entendre que no podia permetre que el Camuñas m'atrapés en la seva colla.

«Solament una vegada.»

Mentre ella es posava al meu costat, sense saber què dir, «Hola», «Hola», i caminàvem cap a la sortida, pel passadís, vorejant les piscines olímpiques sumides en la penombra i la brutícia, em vaig muntar la pel·lícula que la meva relació amb la Chiqui havia de ser definitiva, i això significava que havia d'emportar-me-la lluny del Camuñas perquè en aquell ambient no existien les relacions definitives.

Em vaig penedir de cop d'haver acceptat la proposta del Camuñas el Cacho i no sabia com iniciar la conversa per posar la meva noia al corrent d'aquesta determinació.

No sabia què dir.

—No m'agrada tot això —vaig dir.

Digueu-me tocacollons si voleu, però em va semblar que el sentiment positiu que experimentava per aquella tia era incompatible amb la decisió de grimpar per una canonada de desguàs fins a dotze metres per propiciar un atracament.

—Ja —va respondre—. Però has nascut aquí.

—Conec molta gent que ha nascut al barri i que no es fica en negocis estranys.

—Però a tu t'han penjat el barret. Tu ja estaves etiquetat abans de venir a parlar amb el Cacho.

* * *

Teoria de l'etiquetatge.

—Etiquetat?

—Per què creus que el meu germà t'ha fet cridar? Perquè sap que amb els teus amics, a més de caminar fent salts per arreu, de tant en tant també doneu algun cop. Que tot se sap.

Aquelles paraules em causaven un desànim abismal.

—... I, quan la societat t'**etiqueta**, ja et quedes al marge, Jaume, hauries de saber-ho. Si ells decideixen que ets dels dolents, seràs dels dolents, tant si t'agrada com si no.

—Però això és com si decidissin el teu destí. Penses que no puc fer res per treure'm de sobra aquesta etiqueta?

—Si a més la gent sap que has estat ficant mà en butxaques alienes, ja et dic jo que no te la desempallegaràs ni amb aiguarràs.

—No ho crec.

—Doncs avui has fet el pas decisiu per ficar-te en la merda fins al coll.

—Solament una vegada.

—No existeix solament una vegada. Si la societat t'expulsa, no tens res a fer.

—La societat? Però qui és la societat? És com si m'estiguessis parlant d'un déu venjador, l'oracle de Delfos, el Judici Final, o alguna cosa així, Jaume Ortega ja està condemnat, no té salvació. Ja he estat expulsat per sempre del paradís? Carregaré per sempre més amb aquest pecat original?

Tractava de semblar burleta però en el fons estava summament angoixat.

Haviem arribat a la porta del Complex Olímpia i havíem sortit al carrer. D'unes travessies més enllà ens arribava el rumor de camions que anaven i venien, xiulaven i descarregaven, amb la xiuletada intermitent dels carretons que carregaven palets.

Ens vam mirar als ulls.

La Chiqui va somriure.

—Bé, potser no. Si ets capaç de parlar de l'oracle del nosequè, i del paradís i del pecat original, potser encara tens una oportunitat. —Ella sí que es burlava—. Suposo

que el pitjor és que, quan et pengen una etiqueta, t'acabis creient tu mateix el que posa. Arriba un moment en què fas el que diu el meu germà, que roba perquè tothom li diu lladre.

Em va acaronar la galta.

Li vaig posar una mà a l'espatlla.

—Doncs jo vull creure que se'n pot sortir d'això. No sé com. No sé si un treball de merda ajuda, perquè no conec cap estibador que s'hagi fet milionari fent d'estibador. Conec, sí, el cap de la meva mare, agent marítim que es va fer d'or amb el contraban. Ara sembla que ja no en fa perquè es guanya bé la vida d'una manera honrada.

—Hi ha xoriços pertot arreu —va comentar ella, sarcàstica—. Per dalt i per baix.

—La qüestió no és fugir cap a dalt ni cap a baix. La qüestió és fugir dels xoriços.

Tenia un somriure plàcid i una mirada lànguida, com si em mirés des de molt lluny. Carregada de secrets dolorosos que no em podia revelar.

Va dipositar la seva mà sobre la que jo havia posat a la seva espatlla i me la va acariciar amb delicadesa perquè no m'ofengués quan la va treure d'allà.

—Està bé. Prova de fugir si vols. Però pensa bé una cosa: si et pengen l'etiqueta de lladre i robes, et serà moltíssim més difícil arrencar-te-la. És lògic, no?

—M'estàs dient que planti el teu germà?, que em retiri del seu negoci?

—No —va exclamar arquejant les celles i torçant la boca per fer-me notar que això era un disbarat impensa-

ble—. No. Això és impossible. Un cop li has dit que sí al meu germà, ja no et pots tirar enrere. No. T'estic dient que la vida està plena d'impossibles.

Va somriure una mica més, com si acabés de deixar anar un acudit incomprendible, i va fer un pas enrere i va tornar a l'interior de l'infern sense fer-me un petó.

Ni tan sols un a la galta, un petó d'amic, un senyal que digués que estava amb mi i que vindria amb mi si jo aconseguia sortir de l'encallador en el qual hi estava ficat.

Es va perdre en la foscor de l'infern i jo vaig donar mitja volta i em vaig posar a caminar cap al fons del carrer, on els camions i els carretons anaven i venien amb el xivarri que comporta el treball dels pobres.

CAPÍTOL 5

Criminologia

El dia que el Camuñas em va convidar al seu quarter general per instar-me a entrar en el seu negoci, mentre m'ensenyava en el seu ordinador el carreró de darrere de la fàbrica de perforadores i la finestra del tercer pis, l'Emili Urda va arribar a l'institut del barri en un modest Nissan Micra.

Es va fixar especialment en la **degradació** dels carrers, les persianes de molts comerços tancats cobertes de grafits, les finestres i portes d'alguns edificis sense fusteria de cap tipus perquè se l'havien endut els seus inquilins, o tapades amb maons per impedir el pas als okupes. Les finestres que semblaven haver estat trencades per donar per bona la “**teoria de les finestres trencades**”, aquella que sosté que quan un barri deteriorat no s'arregla, aquest sol deteriorar-se més, una cosa així com que “la misèria crida la misèria”. Els Mercedes i BMW assenyalant entre tanta misèria els domicilis dels ostentosos traficants de droga. El mobiliari urbà dels parcs destrossat perquè en alguna cosa s'han d'entretenir els nois que no

tenen una altra cosa a fer. Els homes plantats a les cantonades, ocupats en l'única tasca de fumar i vigilar forasters i policies que de tant en tant havien d'anar a ficar-se on ningú els cridava.

Això era precisament el que anava buscant l'Emili Urda.

Un institut protegit per un mur com per suportar un setge, per impedir que de nit tornin a entrar a robar tots els ordinadors o a destrossar les aules.

«No deixi el cotxe al carrer», el van advertir quan va anunciar la seva visita.

El deixa només de manera provisional, el temps de baixar i fer sis passes fins al contestador automàtic de la porta. Truca i s'anuncia:

—Sóc l'Emili Urda. El director m'està esperant. Vinc amb cotxe.

—Ah, sí.

Torna al Nissan en tensió, com si ja sentís les hordes apinyant-se per abalançar-se sobre ell i trencar-li el parabrisa i robar-li els pneumàtics.

El portaló de ferro es desplaça a un costat lentament. S'introdueix amb el vehicle en un pati on ja es pot aparcar amb una relativa seguretat.

Baixa del cotxe amb el maletí de cuir i camina fins a la porta. Jaqueta de lli arrugat, camisa estiuenca de llistes blaves i blanques, vaquers i mocassins. La barba i les ulleres formen part de l'uniforme d'investigador universitari.

El director que surt a rebre'l va en camisa i sembla un tipus dur, foguejat en nombrosos duels al sol. Li atura

els peus amb una ganyota i una mirada sorneguera i li encaixa la mà com si volgués transmetre-li una força que present que el visitant no té.

—Benvingut —li diu mentre entren al vestíbul a través d'una porta que s'obre amb codi numèric. A l'interior regna la pau i el silenci de les hores de classe—. És un honor que l'Administració es digni visitar-nos.

—Bé, no sóc exactament l'Administració —s'excusa el visitant—. Treballo per a la Universitat Central i estic fent un estudi sobre delinqüència juvenil.

Les oficines estan més enllà d'una porta que s'obre amb clau al costat de la cabina de recepció, i el despatx del director està al fons d'un passadís.

—**Delinqüència juvenil?** Em sembla que hauríem de preocupar-nos per la delinqüència adulta. Els delinqüents moderns surten dels col·legis cars de la zona alta.

—Tots els adults abans han estat joves.

Les portes i el revestiment de les parets i del terra es veuen barats i conservats amb esforç, amb pegots de pintura i cables i canonades a la vista, resultat de reparacions barroeres.

—Em refereixo a banquers, polítics, advocats de bufets importants...

—Jo parlo de joves que avui trenquen vidres i destrossen mobiliari urbà i demà atraquen un banc. Potser no siguin delinqüents moderns però són de tota la vida.

L'escriptori, la taula rodona i les prestatgeries carregades de llibres són d'una època anterior a Ikea, funcionals i sense el privilegi del disseny amb glamur. Hi ha paper

per tot arreu, carpetes plenes d'exàmens per corregir o documents per llegir o factures per pagar.

—I vostè creu que la delinqüència juvenil solament la tenim aquí, al Barri del Port?

—No. Hi és per tot arreu. Però un **barri** degradat augmenta les possibilitats que l'adolescent caigui en la delinqüència.

El director s'asseu a la taula rodona i aparta un munt de paperots perquè puguin veure's les cares.

—Bé, doncs benvingut al meu barri i al meu institut degradat. Què s'entén exactament per barri degradat?

L'Emili Urda s'asseu davant seu.

—Un com aquest, on els habitants tenen molt poc o nul poder adquisitiu, on la població és inestable i abundant en famílies monoparentals reconstruïdes i emigració, on abunda la delinqüència adulta i tot això es reflecteix en l'abandó dels carrers, i la falta de control, com he pogut observar mentre venia.

El director adopta una expressió menys lleugera i provocadora. Parla de debò:

—La culpa no és solament de l'escola. És més: el treball que fem aquí està destinat precisament a neutralitzar aquesta deterioració de la que em parla.

—No ho dubto. I per això he vingut aquí. Miri: hi ha **escoles** que per la seva dinàmica i estructura estan menys associades als comportaments delictius dels seus estudiants. Pot actuar com a **factor de protecció** si hi ha un nombre limitat d'alumnes, si s'exerceix la disciplina però es recompensen els esforços, si s'ofereix una bona

formació que porti expectatives futures de bones condicions laborals...

Al director no li agrada dirigir aquesta escola i està ressentit amb l'Administració.

—Entenc —diu—. Ha vingut a dir-me com haig de fer el meu treball.

L'Emili Urda es recolza a la taula buscant la proximitat per transmetre franquesa i ànim de col·laboració.

—No he vingut a donar lliçons ni a imposar res. He vingut per fer un estudi criminològic. Perquè tinc entès que en aquest institut tenen problemes d'**absentisme escolar**, de baixes qualificacions, de conflictes seriosos amb els professors i dels professors amb els alumnes i amb els pares dels alumnes... M'interessa establir la relació que el **fracàs escolar** pugui tenir amb la delinqüència als nostres carrers. Si vostès fan bé la seva feina, ja sabran que la relació d'**aferrament** amb els professors pot actuar com a factor protector per al jove, que pot refugiar-se en aquesta figura, i aquest suport li servirà per sostreure's a les temptacions exteriors; però això no és assumpte meu.

El director va claudicar. De sobte, el vell i avesat lluitador es va veure cansat i envellit.

—No tots els estudiants que presenten fracàs escolar estan implicats en la delinqüència.

—Però la majoria dels implicats en la delinqüència presenten fracàs escolar.

—Hauríem de posar-nos d'acord en la definició de fracàs escolar.

—Abandó dels estudis, repetir curs, baixes qualificacions, detestar l'escola, males relacions amb els professors... Tot això està considerat com a **factor de risc**.

—Creu que el fracàs escolar és conseqüència de la implicació en la delinqüència, o a l'inrevés? O sigui: Arriben aquí nois ja tendents al comportament delictiu, que s'absenten de classe per cometre actes desviats i per això fracassen a l'escola?, o aquells que presenten fracàs escolar, com per exemple treure males notes, es frustren, s'absenten de l'escola i s'acaben implicant en comportaments desviats?

—No sé si existeix una relació de causalitat. Les teories criminològiques són **probabilístiques**, no deterministes. Les hipòtesis es basen en les probabilitats que un determinat resultat es produeixi quan certes condicions estiguin presents. I no s'exclou cap teoria perquè els factors, tant els protectors com els de risc, interaccionen i s'interelacionen, interactuen entre ells, i cadascun influeix i condiciona l'efecte de l'altre. Per exemple, l'**educació** familiar condiciona el nivell de desenvolupament de l'**autocontrol** i un nivell baix de l'autocontrol pot suposar problemes a l'escola.

El director va recolzar l'esquena en el respalller, allunyant-se del criminòleg, però al mateix temps disposat a escoltar-lo.

—Està bé. M'ha convençut. Què vol fer?

—Una enquesta de delinqüència autorevelada.

—En què consisteix?

* * *

Enquesta de delinqüència autorevelada.

—És una tècnica molt utilitzada pels criminòlegs per calcular la **xifra negra de la delinqüència**, és a dir, els delictes que no arriben a ser coneguts per la policia.

—Els que no es denuncien?

—Sí. Existeix un fenomen social molt interessant alhora que enganyós. Com més eficaç és la policia i més confia en ella el ciutadà, més animat se sent tothom a posar denúncies. Si la gent no confia en la justícia, deixa de denunciar perquè li sembla que no val la pena, que no serveix per a res, de manera que baixa el nombre de denúncies, la qual cosa transmet la falsa sensació que disminueix la delinqüència en aquest lloc. Per això, cal recórrer a altres sistemes de càlcul, diferents a les meres estadístiques policials. Segons aquestes, les malifetes comeses per joves s'han reduït notablement, però sabem que no podem llançar les campanes al vol. Per obtenir dades sobre victimització no denunciada s'utilitzen les **enquestes de victimització**, en les quals es pregunta a la població si ha estat víctima d'algun delicte. En el cas d'aquest institut, pretenem utilitzar una enquesta de delinqüència autorevelada, en la qual demanem als estudiants que, sota absolut anonimat, ens revelin els actes desviats que han comès. Això és el que els criminòlegs denominem **enquestes de delinqüència autorevelades**, les quals ens ajuden a obtenir una aproximació més real del nombre de delictes que es cometen.

—I això funciona?

—Se'ls garanteix el més estricte anonimat. Consisteix a formular als joves una sèrie de preguntes per saber si han realitzat unes determinades conductes, legals o il·legals.

—Per què solament als joves? —va objectar el director—. Per què no comencem pels adults?

—No sol funcionar amb els adults perquè no són plenament sincers. Estan molt influïts per la imatge social, no solament la pròpia, sinó la del grup, i no estan disposats a revelar les seves faltes ni tan sols sota l'ocultació del nom. És evident que, si féssim l'enquesta entre els professors d'aquest institut i algú revelés algun comportament no convencional, o fins i tot algun delictes, l'Associació de Pares podria posar el crit al cel i exigiria saber de qui es tracta. Perdria la confiança en el conjunt del professorat.

—És clar. I mitjançant aquestes enquestes es descobreix que hi ha moltíssims més joves delinqüents dels que pensem?

—No. Es descobreix que existeix una minoria que comet delictes greus, com conduir sense carnet o participar en una baralla greu, o robar motos; i una majoria que els comet lleus, com baixar música i pel·lícules d'Internet o destrossar mobiliari urbà per divertir-se.

—L'interessant seria esbrinar de què depèn una actitud o una altra.

* * *

Teoria de l'aprenentatge social.

—El comportament delictiu s'aprèn. Si un creix enmig d'una **família** on s'estimula la violació de la llei, evidentment el noi creixerà convençut que això és normal. Per exemple, hi ha nois que aprenen dels seus pares com forçar un vehicle per robar-lo. O la manera d'engegar-lo sense tenir la clau. En un centre d'acolliment vaig conèixer un noi el pare del qual li deia que anava a treballar, quan era notori que es dedicava al robatori de cablejat de coure.

» Després, si algú els fa notar que això no està permès, aprenen a justificar-se. I com els rics s'aprofiten dels pobres i viuen a costa seva, seria lícit robar-los el que es seu, per compensar.

» El mateix succeeix amb els amics del carrer o els companys de l'escola. Si ho fa «tothom», el jove se sentirà autoritzat i fins i tot estimulat per comportar-se de la mateixa manera.

» També s'aprèn dels mitjans de comunicació, evidentment. Si al cinema o a la televisió aquests herois admirables es permeten transgredir el que sigui, destruir el que sigui i saltar-se tantes lleis com faci falta, és fàcil que el jove acabi pensant que, si actua igual, serà igualment admirable.

—Entenc —va assentir el director—. I aquests videojocs violents. I els jocs de rol, com el que practicaven aquells nois que van matar un home a Madrid...

—Bé —va matisar l'Emili—. No està comprovat que existeixi una correlació exacta. Precisament per això hem

de realitzar aquest estudi. Sabem, sí, que els que cometen els delictes més greus solen prosseguir la seva delinqüència en l'edat adulta. La qüestió és quants d'aquests que cometen delictes lleus corren el perill de creuar la línia.

El director es va inclinar sobre la taula per apropar-se a l'Emili. S'acabava de convertir en el seu col·laborador.

—La qüestió consisteix —va dir amb un èmfasi que delatava la seva implicació— a descobrir estratègies perquè els que cometen delictes lleus es quedin en el costat dels bons.

—Exactament. Poden haver començat descarregant la seva tensió a través de les drogues, o de l'agressió, però potser aprofitin l'oportunitat si propiciem que s'esplaiïn mitjançant l'esport o algun tipus de realització personal.

—I com dirigir-los en aquesta direcció?

—Això ja no forma part de l'estudi, però caldria recórrer a un condicionament a través d'un sistema de càstig i reforç. El jove reproduceix aquelles conductes per les quals ha rebut un reforç positiu, i evita les que han comportat un càstig negatiu. I, sobretot, procurar que l'entorn ajudi, perquè els nois també actuen a partir de l'observació dels comportaments dels que els envolten.

Feia estona que al director li rondava una idea, que per fi es va animar a exposar:

—Tota aquesta conversa m'ha fet pensar en un alumne d'aquest centre. Un noi brillant a punt de fer-se malbé.

—L'Emili va arquejar una cella per convidar-lo a continuar parlant—. Sabem que el noi té un ambient familiar problemàtic. El seu pare acaba de sortir de la presó, però

la seva mare és assenyada, la treballadora que manté tota la família. Mentre el pare ha estat absent, la mare ha animat el seu fill perquè practiqués esport, fa bàsquet, i ha aconseguit que llegeixi novel·les, fins i tot ha aconseguit que treballi. El noi va a classe amb regularitat, i treu bones notes, però... Al mateix temps, sabem que està coquetejant amb determinats grups que el poden fer malbé.

L'Emili es va interessar pel tema.

—M'agradaria conèixer-lo. És un cas interessant.

—Es diu Jaume Ortega —va dir el director.

I va donar ordre que em cridessin perquè anés al seu despatx.

CAPÍTOL 6

Família

Els van dir que el Jaume Ortega aquell matí no havia assistit a classe.

El director va arrufar el nas. Li va semblar bastant estrany i se sentia tan implicat en el projecte de l'Emili Urda que automàticament, sense dir paraula, va despenjar el telèfon i va demanar a la seva secretària que truqués a casa meva.

Amb la mirada suplicava paciència al criminòleg mentre esperava que l'atenguessin.

—Senyora Ortega? —va dir per fi—. Sóc el director de l'institut. Puc parlar amb el Jaume? —Va esperar un instant. El seu rostre va manifestar estranyesa—. No, no ha vingut. Pensava que estava malalt o havia tingut qual-sevol altre impediment. Com sempre sol venir...

No, no, el Jaume estava perfectament i aquell matí havia sortit de casa amb la motxilla i els llibres i la intenció d'anar a l'institut. Era estrany. No solia mentir.

La meva mare també va quedar preocupada.

I el meu pare.

—Què passa?

—Res, res.

—He sentit que avui el Jaumet s'ha saltat les classes?

—No, no.

—Per què em dius que no? Ho he sentit perfectament! S'ha fumat les classes, aquest pocavergonya!

—No t'ho prenguis així. Tu has presumit sempre davant seu que, quan anaves al col·legi, et saltaves les classes per anar a fer barrabassades amb els teus amigots.

—Sempre has de posar-te de la seva part?

* * *

És el principi de tot.

La **família** és la primera mostra del món que coneixem, les primeres pautes de conducta, els primers límits, les primeres normes que cal respectar, el primer ambient, relaxat o tibant, alegre o circumspecte, extravertit o tancat, en què ens veiem immersos des del mateix instant en què obrim els ulls.

És l'agent socialitzador de més gran influència.

No l'únic, naturalment. Quan sortim de casa, descobrirem altres mons i altres possibilitats, i el mateix fenomen de l'adolescència ens inclinarà a la transgressió d'algun tipus per reafirmar la nostra personalitat i posar en qüestió tot el que hem rebut fins al moment, però la família és el principi de tot.

Si es donen models paterns desviats, ja siguin manifestacions de violència o generadores d'altres tipus de con-

flictes; si falta la supervisió dels pares sobre els fills, si no funciona com a **factor de protecció**, pot ser un eminent **factor de risc**.

En canvi, quan existeix un correcte control patern i la llar és àmbit acollidor que convidi a la intimitat i a la reflexió, sol ser un factor protector contra temptacions externes, exemple modèlic de comportaments alternatius que es puguin aprendre al carrer.

* * *

Perquè us feu una idea de quin era l'ambient que es respirava a casa meva, el meu pare em va rebre clavant-me una enorme bufetada que em va tirar al terra.

No m'ho esperava. Simplement vaig posar la clau al pany, la vaig fer girar, vaig empènyer la porta i, quan vaig posar un peu en el rebedor, vaig descobrir que allà estava esperant el meu pare. No em va donar temps d'aixecar la vista per mirar-lo als ulls. Abans d'aconseguir-ho, vaig rebre l'impacte a la galta i vaig sortir llençat al replà, i em vaig copejar contra la barana amb tanta força que vaig creure que l'arrencava d'arrel i em precipitava pel buit de l'escala.

Abans que pogués posar-me en peus, aquell ogre em va enganxar per les corretges de la motxilla i va estirar-me cap a l'interior del pis, «no fos cas que féssim un espectacle».

—No li peguis, no li peguis! —cridava la meva mare des del passadís perquè la sentissin els veïns.

Un dels motius de l'estada del meu pare a la presó havia estat la violència domèstica i encara estava sota obser-

vació, de manera que no s'exposaria a un escàndol veïnal perquè portava les de perdre.

Em va arrossegar pel terra fins a la sala i em va llençar sobre el sofà com si fos un sac d'escombraries.

—Així que avui no has anat a classe, eh?!

Com havia dit la meva mare, ell havia presumit centenars de vegades d'haver-se saltat les classes quan era petit. Però això no tenia res a veure. El que fan els adults sempre està bé. Si els joves fan el mateix, és un disbarat colossal. Si la meva mare paga el gimnàs però no hi va mai, és quelcom que ni es comenta; si jo em fumo les classes, em mereixo una bufetada. Si surten a sopar i tornen borratxos, és natural; si m' enxampen bevent una cervesa, m'estic buscant la perdició.

* * *

La relació del menor amb els seus pares és cabdal per alguna cosa que va molt més allà de la mera obediència, respecte i imitació. Implica una interiorització de pautes de conducta, el que se'n diu la socialització.

En la primera infància és quan es manifesta el nivell més alt de violència en l'ésser humà, en els seus primers 24 mesos de vida.

Només cal visitar una guarderia. Les personetes que es reuneixen allí exigeixen a crits el que volen, piquen de peus a la més petita contrarietat, donen bufetades als seus companys i als cuidadors, els estiren dels cabells, els escupen, els mosseguen; tiren les joguines al terra, les

destrossen, organitzen un aldarull sense més objecte que veure què passa.

Això és l'elemental, el que és primari, la primera reacció animal. El comportament violent no s'aprèn sinó que, ben al contrari, cal aprendre a controlar-ho.

L'**aferrament** emocional del nen cap als seus pares donarà lloc al fet que tingui en consideració els patrons que cal imitar i la valoració de la disciplina i d'aquest control extern que haurà d'evolucionar cap a l'**autocontrol**.

Tornem al concepte de control.

El meu pare era absolutament indisciplinat, irascible i no tenia cap classe d'autocontrol.

Si la meva mare o els meus professors o la societat en general, o ell mateix, m'ensenyaven que alguna cosa havia de fer-se o no havia de fer-se, podia estar segur que el meu pare tard o d'hora presumiria d'haver infringit la norma. Conduïa a més de 140 per l'autopista, s'emborratxava amb freqüència, responia a crits i amb males maneres a qui fos, es vanava de saltar-se lleis i d'haver-se lliurat d'obligacions mitjançant trucs mesquins, tractava la meva mare com el cinema m'havia ensenyat que mai s'ha de tractar una dama, fins i tot presumia d'haver estat a la presó, i si durant el judici va estar negant haver comès la sèrie de robatoris que se li imputaven, en les reunions de família ens explicava, com a contes, més pals dels que hauria pogut cometre en sis vides, adornant-los amb els detalls més escabrosos.

Això m'ensenyava el meu pare i resultava més emocionant, divertit i convincent que la meva mare quan tractava de contrarestar els efectes del mal exemple.

L'**educació** consisteix a posar límits i, per tant, a violentar qualsevol tendència que sembla impulsar-nos a superar aquests límits. Això és la disciplina. Això és el control. I el meu pare no suportava la disciplina ni sentir-se controlat per ningú, així que no admetia cap límit, no admetia cap no.

Quan se sentia contrariat, esclatava com una bomba. Se saltava tots els límits, es desbocava, udolava i copejava sense fre.

Això va ser el que jo vaig aprendre a casa. Que, quan desitges una cosa, qualsevol mètode és vàlid per aconseguir-la. Que, si et creus amenaçat, qui pega primer pega dues vegades, i que més val un té que dos et donaré. Per sort, el meu pare estava moltes hores fora de casa, amb els amics, i fins i tot va passar una llarga temporada absent i entre reixes, i això va donar oportunitat a la meua mare d'ensenyar-me que parlant s'entén la gent i allò de la biga en l'ull propi; però els exemples del meu pare, tan espectaculars, van penetrar molt en mi, i semblava impossible que ningú pogués extirpar-los mai.

El resum de l'atmosfera que es respirava a casa era, doncs, el descontrol. La paraula repressió estava proscriu- ta i el desvergonyiment regnava sobre la prudència.

Mai em vaig sentir cuidat ni protegit per ell. Més aviat al contrari. Si em queien els mocs, li semblava magnífic que me'ls xarrupés; si tornava a casa brut, considerava que era propi de nens, i si tenia crostes als genolls, defensava que a caminar s'aprèn caient. Si tenia por, o si necessitava protecció contra alguna cosa que em sembla-

va amenaçadora, com un gos lladraire al carrer, es reia de mi i em cridava gallina, i després em ridiculitzava davant de qualsevol que el volgués escoltar. «Figureu-vos si serà gallina aquest Jaumet que mireu el que ha fet...»

Em sentia rebutjat per ell. No li agradava com era jo i tàcitament m'exigia que fos d'una manera que mai seria capaç de ser. Havia de lluitar contra aquesta frustració d'alguna manera i ell solament m'havia ensenyat una sortida: la **irascibilitat**, la indisciplina, el descontrol.

* * *

Estava acostumat a situacions com aquelles.

Era qüestió d'encongir-me i endurir els músculs perquè els cops caiguessin sobre dur i el dolor no traspasés la pell. No era tan greu com semblava. Una representació desanimada que feia el meu pare per salvar l'amor propi. El pobre home no estava tan fort com abans i s'avorria de seguida de donar cops de puny. La roba em protegia i la brega s'anava convertint en pura coreografia. Durant un temps havia dolgut més en l'ànima que en el cos i, a mesura que el meu pare es convertia en una grotesca paròdia de si mateix, ja anava deixant de doldre enlloc.

La meva mare havia cridat per evitar el càstig perquè, en tota la seva vida, en tota la meva llarga vida, no havia après encara que tractar de parar-li els peus al meu pare tenia el mateix efecte que esperonar-ho. Si quedava clar que ella opinava que la pallissa no tenia sentit, que no era oportuna ni servia per a res, ell se sentia impel·lit a de-

mostrar que feia el que li donava la gana i que controlava tant, que les coses tenien el sentit que ell li volia donar i quan ell li volgués donar, i que era tan valent que li era igual si de cop irrompia a casa un exèrcit de policies que el reduïen a la impotència i l'emmanillaven, i l'arrossegaven a un calabós i el jutjaven i el condemnaven a uns quants anys de presó més, i a més deixava clar que la pallissa, si no servia per redreçar-me, almenys serviria per alleujar el seu estrès i per demostrar que era més fort que jo.

Cridava la meva mare penjant-se del cossàs i dels braços agressors.

Jo callava, estrenyent dents i llavis perquè sabia que el xivarri enfervoria el maltractador, però al mateix temps, temia que cregués que no m'estava fent mal i això l'animés a pegar-me més fort, i m'atterria també que pogués tornar-se contra la seva dona com havia fet més d'una vegada.

La cosa va acabar tan bruscament com havia començat, quan se li va cansar el braç o quan es va sentir ridícul en el seu esclat de fúria sense motiu.

Va fer un pas enrere, es va alliberar de la molèstia de la meva mare amb una empenta i, esbufegant, em va cridar que la meva obligació era anar a l'institut i que ell s'encarregaria que complís amb ella.

—... I, com que sé que això que acaba de passar no serveix per a res, perquè te la saps molt llarga, t'he castigat d'una altra manera. Perquè no et treguis del cap que has de fer el que has de fer, m'ho cobraré en diners.

Això em va provocar una enrampada.

«M'ho cobraré en diners», havia dit?

Sí, això havia dit, i va treure un grapat de bitllets de cinquanta i de vint de la butxaca per mostrar-me'ls.

—No sé d'on els hauràs pispat —em va dir—, però els tenies a la teva habitació i és el que pagaràs per no anar a l'institut i voler enganyar-nos a tots.

Els meus estalvis.

Més de cinc-cents euros que havia guanyat amb el meu treball d'un any en la bàscula del port.

Quedava clar. La pallissa, la brega, la indignació i el càstig no eren més que pretextos per justificar un robatori. S'havia ficat a la meva habitació i ho havia estat regirant tot fins a trobar el que buscava. I no podia dir-me que necessitava pasta per als seus capritxos i que me la demanava prestada, és clar que no. Havia de prendre-me-la i passar-me-la pels morros per demostrar-me descaradament que era més que jo i que controlava molt més que jo.

Aquest tipus d'exhibicions el feien feliç.

I jo ho sabia perfectament perquè ho havia mamat des del bressol.

Aquell cabró m'acabava de robar els diners que jo havia d'aportar per ingressar en el negoci del Camuñas.

En aquest moment van començar a doldre'm de debò els seus cops.

Vaig fer un crit molt insultant i vaig saltar per arrabassar-li els bitllets, i ell em va donar un cop de puny dels de debò, de pel·lícula, d'home a home, i la meva mare va fer un xiscler dels que atreuen a destacaments sencers de la policia, i jo vaig sortir per l'aire, vaig donar de cap contra

el tou respatller del sofà i el sofà es va tombar i, potes enlaire, va formar una barrera protectora, que va impedir que el meu pare continués amb l'exhibició pugilística.

Així era la meva família.

CAPÍTOL 7

Còmplices

L'endemà, a classe, vaig conèixer l'Emili Urda, el causant involuntari i indirecte dels meus masegaments.

Va entrar a l'aula acompanyat del profe de tecnologia, que era l'assignatura que tocava a aquella hora, i del director ronsejaire i sorneguer.

Durant una bona estona, mentre el director el presentava com a criminòleg, i explicava el que era un criminòleg i no sé què més, no vaig poder parar esment perquè tenia altres coses en què pensar. La meva preocupació principal no eren tant les seqüeles del desfogament del meu pare, res que no pogués suportar sense fer ganyotes, un hematoma a la mandíbula i algunes burxades en el costat quan em movia d'una determinada manera, com el problema que se'm plantejava amb el Camuñas. No podia treure'm del cap el fet d'haver perdut els cinc-cents euros que havien d'obrir-me les portes del negoci del Camuñas, i per uns instants vaig pensar que em resultaria impossible concentrar-me en una altra cosa.

Fins que, mentre jo li estava donant voltes al que li anava a dir al Camuñas quan em demanés els diners pactats, vaig sentir que l'Emili Urda era un criminòleg que investigava fenòmens de seguretat ciutadana i delinqüència. Se'm va ocórrer que la seva recerca podia estar relacionada amb assalts a fàbriques del barri i la meva atenció es va concentrar en el que estaven dient a la tarima.

Un dels meus companys va començar murmurant «Aquest és poli», i després de repetir-ho diverses vegades amb el cap baix per amagar la boca darrere de l'esquena del company de davant, es va atrevir per fi a aixecar la veu:

—És poli vostè?

Se'm va ocórrer: «És poli i està investigant: em vol a mi». Però l'Emili Urda va somriure àmpliament i respongué:

—No, per favor, Déu em lliuri! —com si fos un oprobri. Com si estigués més a prop dels transgressors que dels perseguïdors.

Va aconseguir el riure de tots els que hi eren.

L'Emili era un d'aquests adults d'aspecte informal que van de col·legues i fan esforços desesperats per allunyar-se dels altres adults que representen l'autoritat i la correcció.

Va anunciar que ens passaria una enquesta molt important per conèixer el nivell de violència i transgressió que vivíem als carrers del nostre barri. En cada punt i apart del seu discurs encaixava un acudit, i a poc a poc es va anar ficant el públic a la butxaca.

Fins i tot a mi, malgrat les meves preocupacions.

Era jo l'únic que entenia del tot el que ens estava dient?

Se suposava que havíem d'explicar-li els delictes i faltes que havíem comès, els robatoris, assalts, des trossos, enfrontaments i pallisses dels últims temps. Tot molt anònim, això sí. Podia preguntar-li: «També val el que ens disposem a fer un dia d'aquests? Per exemple, atracar la fàbrica de broques i perforadores?».

Vaig mirar al meu voltant repassant els meus companys, preguntant-me quins d'ells s'avindrien a confessar públicament els seus pecats. Quants atracadors hi hauria entre aquella penya? Algun assassí? I el paio de les barbes i les ulleres creia que els atracadors i els assassins de la classe li dirien la veritat? Fins i tot els que no havien fet res podien mentir inventant-se assalts al Banc Central o atemptats terroristes a l'illa de Pasqua.

I no obstant això, em va semblar que aquell Emili Urda se'ls havia ficat a la butxaca. Mentre organitzava el repartiment dels impresos per les taules, continuava parlant i responent preguntes que li formulaven amb interès autèntic i, de sobte, vaig tenir la intuïció que en les seves paraules, en aquella providencial trobada, podia trobar la solució del meu problema.

El primer que vaig retenir va ser una distinció entre diferents significats del concepte de comportaments antisocials.

* * *

Enquesta de delinqüència autorevelada.

—I els que no hàgim robat ni matat mai? —havia preguntat una noia.

—No tots els comportaments antisocials són actes delictius —va respondre el criminòleg quan van acabar els riures—. Cal distingir entre **il·legalitat** i **desviació**. Una cosa és il·legal quan vulnera una llei, per exemple, quan em robes el cotxe que he deixat aquí fora, o quan assassines la teva avia. —Riures de nou mentre jo pensava «O atraques una fàbrica del barri»—. Una desviació és alguna cosa que sabem que no s’ha de fer però no està penat per la llei, com colar-se en la cua del cinema aprofitant que fas dos metres i peses cent vint quilos; o sacsejar el pal d’un senyal de trànsit per assegurar-te que està ben fixat al terra. Si et quedes amb ell a la mà, podràs dir que no és culpa teva, que haurien d’haver-lo clavat millor, però tu sabràs que no hauries d’haver aplicat al fràgil pal la teva força titànica.

» I tu sabràs perfectament, tots vosaltres ho sabreu, que aquests determinats comportaments desviats moltes vegades deriven, a la llarga, en comportaments delictius. Comences llençant un paper pel carrer perquè t’és igual que estigui brut, un altre dia arrenques el senyal de direcció prohibida solament per comprovar la força que tens, i acabes emportant-te un semàfor per il·luminar la teva sala d’estar, que això ja és robatori i et poden portar davant un jutge per això.

» Aquest tipus de conductes que no solen ser greus ni delictives però no són correctes les considerem **predic-**

tores de la delinqüència. És molt freqüent que es comenci amb aquests detallets de res, es vagi a més i s'acabi al trull.

L'enquesta va arribar a les meves mans. Ara sé que es diuen **enquestes de delinqüència autoreveladas.** Després de sentir al tio, fins i tot jo estava disposat a explicar-li que havíem estat polint les llaunes de sardines d'aquella furgoneta que algun imprudent havia deixat oberta. Si podia, fins i tot faria constar que el conductor de la furgo era un idiota que s'havia merescut que li caiuessin les llaunes.

Posava a la primera pàgina:

«Aquesta enquesta és sobre tu i els teus amics. Estem interessats a saber més sobre la teva vida, escola, el que fas en el teu temps lliure, i sobre els problemes que sols tenir. Les preguntes són sobre tu, sobre les teves experiències personals i sobre la teva opinió, però ets lliure de contestar-les o no. Per descomptat, aquesta enquesta és anònima: el teu nom no apareixerà en ella, i els teus pares o els teus professors no veuran les respostes. Si no entens alguna pregunta, sisplau, pregunta a l'entrevistador que ha vingut al teu institut a ajudar-te.

» No pensis molt les respostes, respon espontàniament.»

O sigui: respon sense pensar, que així t'enxamparem.

I començava:

«Ets un noi o una noia?»

» 1.- Noi.

» 2.- Noia.

»Quants anys tens?»

» — 12

» — 13

» — 14

» — 15

» — 16

» — 17

» — 18 +»

I, quan menys ho esperaves, t'ensopegaves amb:

«Alguna vegada has robat alguna cosa d'una botiga o un gran magatzem?»

»Quina edat tenies la primera vegada que vas robar?»

»Ho has fet en els últims dotze mesos?»

»Ho has fet sol o amb uns altres?»

»Es va assabentar algú?»

»Se't va castigar per això?»

O bé si pertanyies a un grup, per no anomenar-lo colla, i el que feies normalment: Anàvem a la discoteca? Beviem molta cervesa, o alcohol, o preniem drogues? Robàvem en botigues per divertir-nos? Espantàvem i molestàvem la gent?

Gairebé esperava trobar-me amb la pregunta especialment dirigida a mi:

«Alguna vegada t'has ficat en una banda per robar diamants d'una fàbrica del barri?»

»Quina edat tenies la primera vegada que et vas ficar en una banda per robar diamants d'una fàbrica del barri?»

»Ho has fet en els últims dotze mesos?»

»Es va assabentar algú?»

»Se't va castigar per això?»

No era difícil de respondre i, si ho feies ràpid i sense pensar, com aconsellaven al principi, gairebé sortia sol.

I a poc a poc anaves prenent consciència de com era el barri en què vivíem i el tipus d'experiències que trobàvem als nostres carrers, i t'anaves preguntant si això calia considerar-lo normal. Era evident que en molts barris d'aquesta mateixa ciutat no es donaven aquesta classe d'incidents.

En aquestes enquestes, les preguntes estan curiosament calculades i es repeteixen una vegada i una altra gairebé idèntiques, solament amb lleus matisos, per calcular a cada pas un nou detall.

«Has participat alguna vegada en una baralla en la qual algú hagi resultat ferit?» dóna una idea de si això t'ha succeït alguna vegada en la teva vida.

«Has participat en l'últim any en alguna baralla en la qual algú hagi resultat ferit?» situa el succés en un període determinat.

«Quantes vegades, en l'últim any, has participat en una baralla en la qual algú hagi resultat ferit?» estableix la freqüència amb que es dóna un d'aquests incidents al teu barri.

Suposo que alguns dels meus companys van donar més d'una resposta errònia perquè no van entendre el significat de les preguntes, concretament els emigrants, que encara no es manejaven al cent per cent amb el català, o perquè van confondre si quan van trencar el nas a fulanito va ser exactament "l'últim any" o una mica abans, però em vaig quedar amb la sensació que aquell

Emili Urda, quan estudiés les nostres respostes, sabia molt més del nostre barri que nosaltres mateixos.

Fins i tot vaig pensar que jo mateix sabia més del meu barri quan vaig acabar de respondre que abans de posar-m'hi. Del meu barri i dels meus sentiments. Progressivament, mentre responia una qüestió després d'una altra, alguna cosa havia anat canviant en mi i, al final, gairebé considerava la pèrdua dels cinc-cents euros com una benedicció.

«Sense aquests diners, no podré participar en l'atraca-
ment a la fàbrica.»

Vist des d'un determinat punt de vista, no era tan mala notícia.

Quan em vaig tirar cap a enrere i vaig recolzar l'esque-
na en el respatllet del seient per donar a entendre que ja
havia acabat, vaig contemplar l'investigador de la barba i
les ulleres amb una espècie d'admiració.

Com si acabés d'enganyar-nos a tots.

CAPÍTOL 8

Fora de joc

L'institut és un altre món, una dimensió desconeguda completament aïllada del món real, on es parla un altre idioma i es viu conforme a unes normes que, a l'exterior, resulten absurdes.

Sortir d'aquell edifici cada dia era, per a mi, un xoc violent amb la realitat sense el pal·liatiu d'una adequada càmera de descompressió.

El que en aquell interior protegit i protector semblava fàcil, clar i lògic, de sobte es diluïa en una atmosfera de dificultats, demencial i enterbolida pel fum dels cotxes i dels porros.

Si pels passadissos havia avançat amb gambades decidides a la trobada del Camuñas per donar-li la mala notícia que m'esborrava de l'assumpte, quan vaig trepitjar la vorera i vaig respirar l'aire contaminat va ser com si una càrrega enorme caigués sobre les meves espatlles, doblegués les meves cames fatigades, frenés la meva marxa i m'entorpís els pensaments.

No hi havia qui em parés abans de creuar la porta, però quan vaig sortir, hi va haver prou amb aquella veu gairebé cantaire per clavar-me en el lloc.

—Eh, espera un moment!

Era el criminòleg que ens havia passat l'enquesta. M'estava esperant.

Jo no hauria d'haver-me aturat. Disposava de poc temps per parlar amb el Camuñas abans de tornar a les classes de la tarda. Però ho vaig fer. Em vaig aturar i em vaig girar cap a ell com si m'interessés moltíssim el que pogués dir-me.

Va haver de recordar-me el seu nom:

—Sóc l'Emili Urda. El de l'enquesta.

—Ja, sí, és clar.

—I tu ets el Jaume Ortega, no? —Vaig esperar sense dir ni sí ni no. Ell ho sabia perfectament. No es va desanimar—. M'han parlat de tu. Diu el director que ets un noi molt prometedor.

—S'equivoca —No podia permetre que em parlés des de les altures. Havia de posar-ho en el seu lloc—. Mai prometo res perquè no solc complir les meves promeses. No m'agrada comprometre'm.

Li va agradar la resposta. Va somriure àmpliament i em va agradar aquell somriure, que concedia a les meves paraules un valor superior al que jo mateix els hauria donat.

—Això està bé. Es nota que llegeixes. Quin tipus de llibres t'agraden?

Segons sembla, tenia tot el temps del món i estava disposat a fer petar la claca tranquil·lament, allí, enmig del carrer, com dos funcionaris a l'hora de l'entrepà. Jo tenia pressa i, no obstant això, no vaig ser capaç d'enviar-lo a fer punyetes.

—Els fàcils de llegir —vaig dir—. Policiacs, coses així.

—No hi ha res dolent en això. Els autors escriuen per explicar coses, per comunicar-se. Penso que serà més bon

escriptor el que explica les coses de manera que s'entenen que el que ho fa de manera complicada. Això és el que jo crec.

—Doncs em sembla molt bé —Havia de marxar. Havia de donar-li la mala notícia al Camuñas—. Ara, si em perdona, tinc pressa...

Va allargar el braç, gairebé em va tocar.

—Solament un instant. M'han dit que jugues a basquet...

—Poc.

—I que treus bones notes...

—Sóc un superdotat. —Què volia que li digués? Que les assignatures eren molt fàcils? Que a vegades estudiava a les nits? Perquè s'assabentés tothom? És clar que també podia dir-li que copiava en els exàmens però no em venia de gust mentir. No referent a aquell tema—. Un gran coeficient intel·lectual.

—T'ho han calculat alguna vegada?

—En aquest barri no gastem d'això. I ara...

Era un comiat.

—Em preocupa una cosa —va dir ell, com si no s'adonés de la meva urgència per esfumar-me—. En aquest barri hi ha moltes temptacions. El que hem parlat de conductes desviades...

—Ecolti, els meus pares m'han dit que no accepti mai caramlets de desconeguts.

Va somriure i es va tirar enrere. Com si l'hagués amenaçat amb denunciar-lo per assetjament sexual o alguna cosa així.

—Has sentit alguna vegada allò que diu «**l'ocasió fa el lladre**»?

Hauria d'haver-li dit que ni ho havia sentit ni volia sentir-ho, però la veritat és que m'interessava tot el que tingués a veure amb la ciència que aquell paio estudiava. Hauria d'haver donat mitja volta i haver-lo deixat amb la paraula a la boca, però li vaig plantar cara amb un ull més tancat que l'altre, en pla desafiador:

—«L'ocasió fa el lladre»?

—Nosaltres, en el nostre argot pedant, l'anomenem la **teoria de les activitats rutinàries**.

—Teoria de les activitats rutinàries?

—Diu que, perquè es produeixi un delicte, han de coincidir tres elements:

» a, un autor motivat, o sigui, una persona disposada a saltar-se les lleis,

» b, un blanc atractiu, com un cotxe obert i amb la clau en el contacte, o una persona desprevinguda, desarmada i carregada de diners,

» c, l'absència de vigilància, o sigui, en un carrer poc transitat i lluny d'una comissaria o una patrulla de la policia.

Vaig fer una ganyota burleta.

—Uau!, que profund i sorprenent. I per arribar a aquesta conclusió cal estudiar una carrera?

—Estudiem coses que semblen òbvies, però algú ha de formular-les. Els donem voltes, tractem de trobar relacions de causalitat entre els diferents elements amb què treballem.

—Oh!, relacions de causalitat —em burlava jo—. Que interessant!

—Per exemple, és interessant pensar que l'existència dels punts b i c pot donar lloc al punt a. O sigui, un blanc atractiu i l'absència de vigilància poden augmentar la motivació de l'autor. Fins i tot crear-la del no-res. Un noi com tu pot no haver pensat mai robar un cotxe, però si viu en un ambient determinat, i el cotxe està obert i amb les claus en el contacte i no hi ha cap policia a la vista, de sobte se li pot ocórrer que no seria mala idea. **«L'ocasió fa el lladre»**, comprens?

—D'acord. Per això ens posen policies pertot arreu i tothom tanca bé els seus cotxes i les seves cases i fins i tot posa mecanismes d'alarma que es disparen si algú esternuda a prop. Molt bé, ja ho he pillat.

—M'agrada el teu sentit de l'humor. Vull parlar amb tu més tranquil·lament quan tinguis un moment.

—Ara no tinc un moment.

—Quan el tindràs? A la tarda, a la sortida de classe?

«No, em sembla que a la sortida de classe haig d'anar a una reunió per comprar les armes que utilitzarem en l'atracament», se'm va ocórrer.

—Ja veuré —vaig dir, amb un somriure involuntari.

—De què rius?

—De res.

—Podríem compartir l'acudit.

—No, no podríem. Me'n vaig.

—Demà al matí parlem. T'aniré a buscar a la classe que et resulti més avorrida. Què et sembla? Quina és la classe que et resulta més avorrida?

M'agradava parlar amb ell. Preferia parlar amb ell abans que entrevistar-me amb el Camuñas per dir-li que m'esborrava del seu projecte. El Camuñas no s'ho prendria bé això. Potser creia que jo era imprescindible per al robatori.

—Totes m'agraden. Sóc l'alumne model.

Vaig fer mitja volta i me'n vaig allunyar.

Va cridar al darrere meu:

—T'aniré a buscar i parlarem!

Vaig seguir caminant. Vaig mirar el rellotge. Vaig estrènyer el pas.

De sobte, em sentia reforçat en les meves conviccions.

La sola presència d'aquell tio em predisposava a l'honradesa. Després de parlar amb ell, em sentia més decidit que mai a rebutjar l'oferta del Camuñas.

No li diria que em retirava del negoci perquè em semblava que estava malament això de robar la gent, és clar que no, no volia quedar com un tocacollons. Solament que no podia aportar els diners necessaris. I pel camí se'm va ocórrer una altra manera d'escapolir-me. A la colla de *parkour* hi havia un altre noi capaç de grimpar per aquella canonada fins a la finestra del tercer pis. El Grego. Ell era el noi indicat, a més, molt millor que jo, perquè ell era el que ens havia induït a agafar aquelles llaunes de sardines de la furgoneta l'altre dia. Jo no volia fer-ho. Ho vaig fer perquè es van posar a fer-ho tots els

altres, però el que va tenir la idea i va prendre la iniciativa va ser el Grego. I el Grego es tornaria boig si el Camuñas li demanava que entrés en la seva banda. A més, el Grego era el que s'havia emportat més llaunes de sardines i, per tant, hauria tret d'allò més pasta que jo, que vaig agafar tan poques que me les vaig menjar al parc aquella mateixa tarda. Ell tindria els euros necessaris per fer-se soci del Cacho Camuñas.

* * *

Vaig caminar ràpidament, gairebé corrent, fins a l'extrem del barri on està el Complex Olímpia.

El dia anterior havia fet aquell recorregut com l'explorador que s'interna en una selva desconeguda i farcida de perills, i en canvi, amb prou feines vint-i-quatre hores més tard, ho feia amb la seguretat de l'inquilí que torna a casa de manera rutinària.

Ja no era tan terrible l'amenaça pintada en el mur, *Us matarem a tots*, perquè això eren coses que es deien en aquell món perquè sí, per bromejar. Des del punt de vista del criminòleg Urda, devia ser revelador d'una necessitat social, manifest de por i feblesa més que d'agressió i força, un desfogament més inofensiu que les pallisses del meu pare.

La porta que semblava tancada amb cademat ja no em va semblar tan impracticable, i quan vaig traspasar del món de la llum encegadora al cau de les tenebres, ja sabia on dirigir els meus passos, i ho vaig fer amb tota naturalitat.

Aquell dia em va semblar el fosc refugi especialment sorollós. Ploriquejava algú adolorit al costat de la piscina, i lluny, en segon terme, tronaven uns brams de fera furiosa aixecant ressons sinistres en els sostres alts i en els buits que l'abandó havia deixat pertot arreu.

Els ais de dolor sortien de la gola d'un jove emigrant que jeia ensangonat i atès per dos compatriotes, que es tacaven les mans de sang mentre intentaven estroncar unes ferides amb una camisa reduïda a esquinçalls o alguna cosa així.

—Ondia, l'alarma —deia el ferit—. Ai, ai, l'alarma, la puta alarma.

I els altres, per demostrar-li que li donaven tot el seu suport, li feien cor:

—L'alarma, tio, sí, l'alarma, la puta alarma.

Em ressonaven al cap les meves pròpies paraules: «Per això ens posen putos mecanismes d'alarma que es desapareixen si algú esternuda a prop». **«L'ocasió fa el lladre»**, etcètera.

Potser hauria d'haver-me quedat amb el ferit i els seus cuidadors, donar-los un cop de mà, oferir-los ajuda, el mòbil, telefonar un metge, però al món de les profunditats no es fan aquestes coses. Cadascú s'ocupa dels seus assumptes, perquè el que es fica ja sap on es fica, més val que no et busquis més problemes, que ja en tens prou.

Mentre pujava l'escalinata, els crits de fúria van passar a primer terme i vaig poder distingir en ells el timbre d'una veu coneguda.

—Putos inútils! Putos inútils de merda!

Era el Camuñas qui cridava, tremolant de ràbia.

—No es pot fer res seriós amb vosaltres, merda!

Vaig tenir un moment de vacil·lació abans de creuar la porta. No volia enfurismar el monstre i em semblava molt inconvenient trobar-lo ja enfuriat. Però no em podia tirar enrere.

Vaig entrar en aquell habitacle que devia ser el nucli central del seu quarter general, i vaig trobar el Cacho Camuñas bracejant i rugint, incapaç de quedar-se quiet davant els dos Homes de Pedra, que, ells sí petrificats, el miraven com qui no ha trencat mai un plat, avergonyits per ser tan putos i tan inútils de merda com eren, fonent-se com la mantega en presència del seu rutilant amo i senyor, mansos com bens, tan compungits aquelles dues moles, capaços de parar un autobús en marxa amb un cop de puny.

La mirada furiosa del Camuñas em va creuar la cara de forma gairebé dolorosa.

—Què passa? —em va cridar insultant—. Tu tampoc tens els cinc-cents euros per comprar les armes?

Se'm van engarrotar els músculs i em vaig convertir en estàtua de sal, com els dos gegants.

—No —vaig dir en un gemec inaudible.

Em va respondre amb un crit que va fer que tots, àdhuc l'escriptori i l'ordinador, peguéssim un bot.

—Em cago en la mare que us va parir a tots!

Se'm va venir al damunt disparat, els punys tancats, vaig pensar que m'anava a clavar un cop de puny, i el seu

s'anunciava molt més demolidor que els del meu pare, però va passar pel meu costat com una exhalació i va desaparèixer de l'habitació com si mai hagués existit.

Amb la seva absència es va produir la miraculosa relaxació immediata dels dos Homes de Pedra, que de sobte van canviar l'expressió de penediment per una altra d'indiferència descarada. El Hulk va treure un paquet de tabac, li va oferir un cigarret al Purk i els dos els van encendre amb la mateixa flama parpellejant com si estiguessin concentrant-se en pensaments molt agradables o molt avorrits.

No tenien els diners i els era igual. Potser també se sentien alleujats, com jo, per no haver de donar el pal. Eren ganduls, sens dubte, nuls per al treball, inclòs el que consistia a posar-se passamuntanyes, portar unes pistoles, reduir els guàrdies de la fàbrica i pujar en ascensor perquè jo els obrís la porta del departament de Tamisat. No tenien els diners i s'havien tret un pes del damunt, tant com jo. Solament que en el meu cas es tractava de qüestions ètiques i en el seu no era més que vagància pura i dura.

Van descobrir la meva presència.

—Ui, perdona. En vols un?

—No, gràcies.

Em somreien.

—Què tal ahir amb la Chiqui?

Els dos atents al que pogués explicar-los, malalts de sana enveja, desitjosos que presumís de les meves proeses sexuals amb tot detall.

—Ah, bé —vaig dir, encara desconcertat—. No està per aquí?

—Qui?

—La Chiqui.

—Per aquí estava. Ha preguntat per tu.

—Ah, sí?

—Sí. Jo crec que la tens en el pot.

Guardem silenci.

Jo pensava: «És un altre motiu per esborrar-me de l'atrancament. No vull la mala vida per a la Chiqui. Si lligo amb ella, ha de ser amb tranquil·litat i fora de tot perill. Fer l'amor i no la guerra.»

—Així que tu tampoc tens la pasta —em deien per dir alguna cosa.

—No.

Inesperadament enamorat: «Un treball, una caseta, bona música i molta estona de llit amb ella. Res de complicar-me la vida, adrenalina, tensió, complicacions, por del Camuñas, por de la policia, por de la presó, por, por, por, tots els que se salten la llei, tard o d'hora passen per la garjola, tots, no n'he conegut cap, els més llestos i els més merdes, tots passen per la garjola, i jo no vull això ni per a la Chiqui ni per a mi».

Quan van sonar els passos enèrgics del Camuñas pel passadís, ja havia pres la meva determinació. Acabava de trencar les meves relacions diplomàtiques amb el Camuñas i els seus.

—Bé... —vaig dir als meus excòmplices—. Jo ja me n'anava.

Va irrompre el Camuñas a l'habitació amb tant d'ímpetu com un ariet. Hauria travessat la porta fent-la estelles, si hi hagués hagut porta.

—Bé...! —venia udolant.

Jo li vaig mostrar la mà dreta en to de pau i comiat.

—Jo me'n vaig.

Em va mirar atònit, com si m'hagués sorprès disfresant-me de girafa.

—Que te'n vas?

—Sí. Si no podem donar el pal, ja no pinto res aquí. Està la teva germana?

—Com que no pintes res aquí? —No entenia res. La seva mirada recorria els nostres rostres, les nostres mans, la taula, l'ordinador, els racons de l'habitació, per si s'havia perdut alguna cosa—. Com que no es dóna el pal?

—Jo tampoc tinc els euros per comprar armes, Cacho —em vaig explicar d'una tirada—. Ho sento. Els tenia però me'ls va robar ahir el meu pare. M'he quedat sec. Ho sento.

—No diguis gilipollades. És clar que anem a robar aquests diamants, cony. Et creus que els deixarem escapar? —Va mirar els altres dos per incloure'ls en l'ordre—: Aquesta nit aquí, a les nou, com havíem quedat, per donar-me suport amb els armers.

Em va posseir el pànic. No, havíem quedat que no, estava resolt a negar-me, no volia participar en allò.

—Però bé, el cas és que... —vaig quequejar—. He pensat que hi ha un tio que et serviria molt millor que jo...

Es va tornar cap a mi amb els ulls il·luminats de vermell.

—No siguis modest.

—No és modèstia. És que he pensat que jo no serveixo per a això...

Se li estaven endurint els trets, la mandíbula, disposat per al combat. La seva expressió em deia que m'odiava i que no li importaria destrossar-me.

—Et cagues?

—No em cago, però...

Cagar-se és ser covard i ser covard és el més baix que pots ser al meu barri.

—Doncs, si no et cagues, estàs amb nosaltres. Aquesta nit, a les nou, aquí.

Jo no volia rendir-me però vaig ser conscient que se m'estovava la veu i la determinació.

—Hi ha un altre tio millor que jo...

Aquesta va ser l'ofensa màxima. Era a punt d'atacar. Vaig tancar els punys.

—Un altre tio? Li ho has dit?

Un pas enrere:

—No li ho he dit.

Va ser més ràpid que jo. Una manassa invencible em va agafar de la camisa al mateix temps que em clavava un cop en el pit que em desestabilitzava, i aquella màquina em va aixafar contra la paret i em va tallar el bleix.

—Li has dit a algú? —em va acusar, clavant-me el puny en el pit amb ànim de perforar-lo fins a arribar a la paret.

—No li he dit a ningú!

Va afliurar una mica la pressió, però solament una mica. I va baixar una mica la veu, però solament una mica.

—Recordes quin va ser el nostre tracte ahir? Deies que sí o deies que no, però si deies que sí, quedaves atrapat per sempre. Que amb mi no es juga, Jaumet. —Va usar el diminutiu com a cop baix—. Si em deixes plantat, aquests dos t'arrenquen els braços i el cap, i la teva família no torna a saber de tu mai més. Ho tens clar? A mi no em deixes plantat. Ni tu ni ningú. Si hi ha un altre millor que tu, collonut, que se'n vagi al Festival Mundial del Circ, però jo t'ho he dit a tu, i tu em vas dir que val, i si val, val, i no es parla més. No sé si m'explico.

Em va deixar anar. Em va donar l'esquena com el totero provocatiu fa la seva provocació al toro. Em va mirar per sobre de l'espatlla gairebé amb coqueteria.

—M'explico o no m'explico?

A mi encara em faltava l'alè.

—Sí, Camuñas. T'expliques molt bé.

—Doncs que no es parli ni una paraula més. Per aquí fora tens la Chiqui —Va bordar de sobte—: Chiqui! Mira qui hi ha aquí! Chiqui!

Em vaig girar cap a la porta i la vaig veure. Era allà, molt seriosa, recolzada en la polleguera i pensativa, com si el que acabava de veure li portés records o pensaments molt importants.

Un segon després de rebre el pes de la meva desconsolada mirada, va somriure per ser amable amb el pobre Jaumet. Va fer un gest amb el cap que significava «Apa, vine amb mi, desastre, que estàs fet un desastre».

Va desaparèixer.

Vençut i desarmat, vaig anar al seu darrere per comprovar que no havia estat solament un deliri producte del pànic.

A la meva esquena, va dir el Camuñas incontestable:

—I aquesta nit, a les nou, aquí, com un clau.

CAPÍTOL 9

Vés-te'n

Estava allí, al costat de la porta i em mirava amb la gravetat que precedeix els grans moments. Vestia un top negre, uns pantalons texans que havien estat llargs i els havien tallat a mitja cuixa i unes ballarines planes que permetien veure que era una noia alta, espigolada i que les seves natges no necessitaven l'ajuda dels talons.

—Et creies que podies deixar plantat el Camuñas? — va murmurar amb una rialleta.

—Què creus que em pot fer? Enviar-me el seu exèrcit de zombies perquè em busquin per tot el món?

Em va agafar de la mà i va començar a caminar pel passadís, allunyant-me de l'escalinata que baixava a les piscines i donant per descomptat que no hauria d'arrossegarme.

—Pensaves amagar-te per tot el món?

—Fora del barri. Potser fora de la ciutat.

—Caram. Sí que li tens por al meu germà. Et veig bussejant en el mar de la Polinèsia. Cura, no surtis a la superfície, que potser el Camuñas sigui a la platja.

—Aquesta vida no té futur.

Tres portes més enllà, a l'extrem del passadís, hi havia porta. Es va aturar al davant i es va girar cap a mi per deixar anar com una maledicció:

—El futur no existeix.

La va obrir. Va entrar. Vaig entrar.

—Si segueixo per aquest camí, si segueixo el teu germà i a aquests homes de pedra, i donem el pal, a què puc aspirar? A viure com ells, en una ruïna fosca i bruta com aquesta?

Va tancar la porta al darrere meu.

—Et sembla que pots triar, lladre de llaunes de sardines?

Em vaig girar cap a ella, disposat a defensar-me.

—És clar que puc triar. **L'ocasió fa el lladre**, n'hi ha prou evitant l'ocasió. Les circumstàncies et fan com ets. Bé, doncs si no pots resistir-te, almenys pots canviar de circumstàncies. Hi ha milers de llocs al món millors que aquest abocador on vivim.

Vaig callar perquè les meves paraules, a la llum de la seva mirada sarcàstica, em sonaven buides.

Per una finestra oberta entrava l'aroma salada del mar i els crits acres de les gavines. La roba negra del llit estava esvalotada, i el decorat es completava amb dues cadires plegables, un armari desballestat, probablement rescatat d'un contenidor, i sobre una llarga taula, tres ordinadors tunejats per incrementar la seva velocitat de descàrrega. A la paret, pòsters atrotinats d'*Star Trek*, *La Guerra de les Galàxies*, *Alien*, *Matrix* i *Blade Runner*.

Era molt conscient que la Chiqui havia tancat la porta. I en aquest moment vaig pensar que no, que m'estava

equivocant, o que ella s'estava equivocant, que vivíem molt equivocats.

Ella em va mirar de dalt a baix i va deixar anar:

—Vas néixer per robar llaunes de sardines. Si vas néixer per ser martell, del cel et cauen els claus.

—Tinc tota la vida per davant.

—Tret que el meu germà s'enfadi i et talli el coll.

—No ho farà.

—No?

Em va posar les mans en les espatlles amb molta suavitat, com si no volgués tocar-me sinó acariciar-me, però va utilitzar una mica de la seva força per fer que m'assegués en una de les cadires plegables.

—Saps què m'agradaria? —vaig dir, després d'empassar saliva—. Que vinguessis amb mi.

—Jo? On?

Es va asseure sobre la meva cama dreta i em va acariciar el cap.

—Lluny d'aquí, Chiqui —li vaig dir gairebé sense voler—. Tu i jo. Muntar-nos la vida.

—Tu i jo?

Li va agradar molt sentir això.

Em va besar.

I jo li ho vaig permetre, i em va agradar molt. Vaig tancar els ulls assaborint el mos més exquisit dels últims temps.

Però no era això, no era això.

Tornàvem a estar en el mateix d'abans. Vull aquest rellotge, doncs trenco l'aparador i me'l quedo. M'agrada

el mòbil que aquest tio ha deixat sobre la barra del bar, doncs allargo el braç i me'l fico a la butxaca. M'agrada aquesta noia, me la tiro i després ja veurem què passa. No.

No era la primera vegada que em trobava tot sol amb una noia, és clar que no, tenia disset anys i feia molt de temps que m'havia estrenat, però en aquell moment tenia claríssim el que volia i no era el que la Chiqui m'oferia. No volia que la Chiqui fos una més, un aquí t'ensexamp i aquí et mato. Si permetia que fos això, seria solament això. Amb ella havia de ser diferent. Volia conèixer-la, valorar-la i instal·lar-la en un lloc preferent de la meua vida abans de posseir-la. Si després d'una primera observació veia que no valia la pena, que era una de tantes, una més, llavors endavant, em rebotaria amb ella per passar l'estona. Però intuïa que ella no era qualsevol cosa i per això volia donar-li un tracte especial. I no m'agradava que ella es tractés a si mateixa com si fos qualsevol cosa.

Es va separar per mirar-me als ulls i va continuar esvalotant-me el cabell.

—Fugir lluny, tu i jo —es va burlar—, els dos sols, i muntar-nos una nova vida. Això ho has tret d'una pel·lícula cursi.

—Muntar-nos una nova vida —vaig insistir— lluny d'aquest món de merda.

Va rossolar fins a quedar de genolls al terra, entre les meves cames, i va començar a descordar-me el cinturó.

—No —li vaig dir—. T'equivoques.

Em va mirar com si em compadís.

—El que s'equivoca ets tu. En quin món et creus que vius? Ja estem massa pringats. Ens emportaríem la merda enganxada a les sabates.

La vaig agafar dels braços i em vaig posar dret per forçar que ella també deixés la seva genuflexió.

—La netejarem.

Va negar amb el cap, es va apartar de mi. Em va semblar que en aquell moment em menyspreava.

—Impossible. Una vegada t'has ficat en la merda, la portes amb tu tota la vida.

—No —vaig dir amb fúria.

—Sí —va dir amb idèntica fúria—. Sempre t'acompanyarà, encara que no vulguis veure-la. No es pot netejar res sense embrutar alguna cosa. Si t'ha caigut cafè sobre la taula i el neteges amb el dit, t'embrutaràs el dit; si et neteges el dit amb un drap, embrutaràs el drap; si neteges el drap amb aigua, embrutaràs l'aigua. És igual que després la porqueria se'n vagi pel desguàs i no la vegis, perquè estarà aquí, on sigui, i l'hauràs causat tu.

—No, Chiqui. Tot això és blablablá derrotista i covard. Dius no puc perquè no t'atreveixes, perquè et deixes portar per l'abúlia.

—Tu et creus que pots deixar tirat el meu germà? —va fer una ganyota d'incredulitat.

—És clar que sí. Si tu vénis amb mi.

Li agradava sentir-ho, però no podia creure'm. No li transmetia la més petita esclatxa d'esperança.

—Això és com dir que no —va replicar.

—No vindries amb mi?

—Dius que deixaries tirat el meu germà si jo t'acompanyo, perquè saps que no ho faré, i així la culpa de tot queda per a mi. Jo m'hauria tornat honrat però, com la Chiqui no va voler venir amb mi, em vaig haver de quedar i donar el pal i cobrar els meus putos deu mil euros, no em va quedar més remei, per culpa de la Chiqui.

Se'm va ocórrer replicar que no era veritat, que jo no funcionava així, que deia el que deia i no volia dir una altra cosa, però a la segona vegada, mentre elaborava la resposta i començava a moure els llavis, vaig canviar de parer. Les coses com són. No podia anar-me'n sense ella. Ella m'ancorava.

—Doncs tens raó. Si aquesta nit vinc a trobar-me amb el Cacho i si després l'ajudo a robar aquests diamants, ho faré perquè no vull apartar-me de tu.

Li agradava sentir-ho. Però no s'ho creia. O creia que no s'ho mereixia.

No es va moure ni un centímetre ni va afliuxar un sol múscul, però vaig veure com s'estovava. Les llàgrimes li van engruixar els ulls i em vaig sentir idiota i desconsiderat per parlar sense pensar, per mirar sense veure. No era tan dura, cínica i desesperada com volia aparentar. No era dura, cínica ni desesperada en absolut.

Vaig fer un pas endavant i la vaig abraçar amb força. Va buscar el petó una altra vegada. I als seus petons no podia resistir-me. Es van parlar les nostres llengües en silenci, es van prometre quantitat de coses que nosaltres no podíem sentir, no podíem ni pensar.

I per fi em va apartar d'ella, i amb ulls d'odi, sense netejar-se les llàgrimes perquè netejar-les seria com reconèixer que eren allí, va aprofitar que les seves mans estaven en el meu pit per empènyer-me cap a la porta.

—Vés-te'n —Em va fer ensopegar amb la paret—. Vés-te'n, Jaume, ves i no tornis. —Va buscar la maneta al mateix temps que lluitava per escapolar-se de les meves mans enganxoses—. Deixa'm, que em deixis —fins que va obrir la porta i em va posar la mà a l'espatlla, em va agafar de la camisa i em va fer una estrebada despectiva per treure'm de l'habitació—. Neteja't com puguis, si pots i saps, ves i no t'apropis mai més per aquí, pel Complex Olímpia, pel barri. —Ja plantada davant del meu desconsol—. Allunya't de tot això. Allunya't de mi, perquè no valc la pena. Sóc una tia d'usar i llençar, Jaume. Un "clau i chao", si t'he vist no me'n recordo. No et creguis el que no és.

Volia tancar la porta d'un cop, però la vaig aturar.

Llavors va tornar a plorar i va continuar parlant entre sanglots:

—Vés-te'n, fes-me el favor. A aquesta illa de la Polinèsia. On vulguis. Però sense mi. L'error del teu pla sóc jo. Vés-te'n i no tornis.

—Ens n'anirem plegats —vaig dir—. Potser, aquests deu mil euros ens permeten marxar junts.

Ella negava amb el cap. Va sospirar. Em compadia.

Va tallar amb mi, ara sí, amb un sonor cop de porta.

CAPÍTOL 10

Viatge sense tornada

Vaig tornar a l'institut just a temps per a la primera classe de la tarda.

L'Emili era a les escales on havíem parlat un parell d'hores abans com si no s'hagués mogut d'allà, com si m'estigués esperant, com si solament visqués per parlar amb mi.

—Ah, Jaume, escolta...

No.

Des que l'havia vist, des de lluny, havia decidit que no escoltaria res del que em digués.

Ja ho havia experimentat abans. Parlar amb ell em predisposava a l'honradesa. Aquell home era com un miratge. Un deliri. Sense saber com, t'embolicava i et ficava al cos les ganes de casar-te, engendrar fills i signar una hipoteca per comprar-te un pis, i una altra per a la segona residència. No podia permetre'm el luxe de canviar d'opinió. No podia sortir-me del negoci del Camuñas. Estava fet un embolic. No sabia si havia de participar en l'atrancament de la fàbrica per salvar la Chiqui o si m'ho havia inventat perquè no era capaç de plantar-li cara al

seu germà, però fos com fos, no tenia ganes de tornar a parlar amb aquell encantador de serps.

—Ara no puc, arribo tard...

—Però espera un moment...

De reüll, vaig poder veure el Porreta, aquell del grup que havia estat expulsat una setmana per fumar herba al pati. El tiarro que em va dir que el Camuñas volia presentar-me la seva germana i que em va agafar de la camisa i em va sacsejar. Ara contemplava sorrut la meua conversa amb el criminòleg que preguntava massa.

L'Emili era el contrari d'un dimoni temptador, però igualment inoportú i catastròfic si li parava atenció.

—Vés-te'n a la merda —vaig remugar—, ara no estic d'humor per aguantar xorrades.

Vaig entrar a l'institut i em vaig refugiar a la classe de química, fingint que escoltava el professor però pendent de la porta, aterrit davant la possibilitat que l'àngel temptador aparegués i reclamés la meua presència. O el sequaç del Camuñas per demanar-me explicacions.

Però no va venir, és clar que no. Potser només era una part de mi que estava desitjant la seva insistència perquè no em quedés més remei que cedir, com abans no havia tingut més sortida que la de continuar militant entre les hosts del Camuñas.

No es va fer el miracle i va passar la classe de química i després la de matemàtiques, i de sobte em vaig trobar sortint al carrer i cap Emili es va interposar en el meu camí. Més aviat al contrari, van interferir els col·legues del parkour que sabien d'un recorregut nou i esplèndid.

L'havia traçat el Grego i em proposaven que el fes amb ells.

No volia tornar a casa meva i havia d'omplir d'alguna manera les hores que faltaven fins a les nou, així que els vaig seguir i ens vam esplaïar ofegant-nos en adrenalina i fatiga, saltant d'un mur a un altre, escalant baranes, sortejant buits d'escalas i passant per on cap arquitecte havia previst que es pogués passar. Érem com a superherois, espídermans volant de terrat en terrat, cossos ingràvids penjant de fils d'aranya.

En un punt del trajecte m'estava esperant una canonada de desguàs especialment pensada per a mi. No vaig ser l'únic que va grimpar per ella però sí el que ho va fer més ràpid. Un entrenament per al dia en què visitéssim la fàbrica de perforadores. I vaig poder confirmar que el Grego era tan bo com jo per al treball que m'exigia el Camuñas.

I de seguida van ser dos quarts de nou, a mitja hora del Complex Olímpia.

—Bé, tios, me n'haig d'anar.

I em vaig allunyar sense més, com fèiem sempre, uns saltant i fent cabrioles en una direcció, els altres cap a l'altre costat, tots buscant obstacles per saltar, segurs que podríem superar-los. Com la vida. Obstacles, problemes, conflictes que serien impossibles per a qualsevol altre solament eren un desafiament superable per a nosaltres.

Un atracament a una fàbrica, per exemple.

Les altres vegades que havia entrat en el Complex Olímpia havia estat en hores diürnes, i m'havia semblat

un cau inquietantment fosc. En aquella ocasió, quan vaig traspasar el llindar de la porta que semblava tancada amb cadenat i no ho estava, la tenebra em va atrapar com una manta de vellut negre que m'emboliqués el cap per asfixiar-me.

Era una foscor infernal esquitxada de flamarades, que la penetraven en punts concrets però insuficients. Uns caps de vela agrupats al terra, un llum de carbur a mitja escala, un bidó on cremaven llenya, papers i deixalles; en alguna de les habitacions, una llanterna de fluorescents; aquí i allà, les pantalles dels telèfons mòbils voletejant com a cuques de llum.

Em vaig sentir en perill, enxampat en el parany definitiu. Entre reixes, en la gàbia de les feres famolenques.

Instintivament, vaig calcular recorreguts, opcions d'escapatòria. A les escales no hi havia baranes per les quals lliscar, no hi havia obstacles fàcils per a mi i infranquejables per als meus perseguïdors, els trampolins de la piscina eren massa alts i les motlures del sostre resultaven inaccessible.

Com si algú s'hagués entretingut a destrossar a maçades tots els recursos que poguessin ser favorables per a mi.

Vaig continuar caminant amb la inèrcia de qui s'ha lliurat a la fatalitat sense resistència.

Jo llavors no ho sabia, però hi ha una teoria que parla de dos grans models de delinqüència.

* * *

Teoria del curs de la vida.

Segons aquesta teoria, hi ha un tipus de delinqüència que es limita a l'etapa de l'adolescència. És atribuïble als canvis biològics, com l'augment de la testosterona i el descontrol físic que comporten els canvis corporals; i als canvis socials, com l'augment de responsabilitat, la inquietud davant les perspectives de futur, la pressió que exerceixen les expectatives dels adults i la independència que suposa una delicada gestió de la llibertat. La qual cosa sembla que predisposa a conductes desviades, equivocades o provocatives.

L'altre tipus de delinqüència és aquella que es perllonga més enllà dels anys adolescents i persisteix durant tota la vida. Aquesta suposa únicament entre el 4 i el 10% de la població delinqüent, però és la que genera els delictes més greus.

* * *

No havia sentit parlar d'aquesta teoria, però tenia la sensació de ser a punt de donar el gran salt, el que em portaria d'aquesta gran massa de delinqüents joves amb data de caducitat a la selecta minoria que fan de la transgressió la seva forma de vida.

M'ho va confirmar de cop una mà que va sortir del no-res, em va agafar pel coll i em va empènyer contra la paret amb violència. Després, un cos devastador amb tota la seva força em va atrapar sense sortida i la manassa va començar a estrangular-me.

Era el Camuñas, amb ulls sagnants destil·lant odi, mostrant-me els seus ullals de vampir.

—Has estat parlant amb aquest policia! —em va acusar. Vaig obrir la boca per protestar, o per agafar aire, però no va voler escoltar-me—. Vas parlar amb aquest policia i estàs mort! Sabies que no havies de parlar del nostre assumpte amb ningú!

No pots evitar la por, però sí que es manifesti en la teva actitud. Els anys m’han ensenyat a mantenir-me impassible davant les amenaces i els crits. Tot agressor és com el gos, que s’enfervoreix davant la presa espantada, com el toro, incapaç d’investir el dontancredo immòbil. Jo tenia una màscara per amagar la ganyota de terror i era capaç de convertir-me en estàtua quan m’ensenyaven les dents.

Com el gos, com el toro, el Camuñas va rebaixar l’energia del seu atac.

—Et vaig dir que no parlessis amb ningú. —No vaig dir res—. No dius res?

—No fa falta que digui res perquè no he parlat amb ningú...

—Mentida!

—... No pots tenir cap prova perquè no he parlat amb ningú...

—Has parlat amb aquell policia aquest migdia, t’han vist!

Vaig pensar a dir-li «No és policia», però això demostraria que jo sabia massa sobre l’intrús, gairebé em po-

saria de la seva part. Estàvem parlant de l'enemic i tan enemic havia de ser per a mi com per al Cacho.

—M'ha sortit al pas i l'he engegat a la merda. T'han dit això també?

—Què volia?

—I jo què sé què volia. No t'han dit quanta estona vam estar de xerrameca? Dos segons? Tres? El temps d'enviar-lo a dida. Quanta estona t'han dit?

—M'han dit que us ha passat una enquesta perquè xerréssiu tot el que passa al barri. I que tu has estat dels primers que han acabat. Ho has explicat tot.

—No he explicat res. He estat el primer a acabar perquè no he explicat res, perquè no tenia res per explicar.

L'estava convençant perquè ell necessitava convèncer-se que jo era de fiar, perquè jo era imprescindible per al seu pla. O el Jaume pujava per aquella canonada de desguàs o no tenien manera d'entrar a la fàbrica. Així que més valia que jo no fos un mentider traïdor i espie-ta, i més valia que no em fastiguegés molt, o es quedava sense pla.

El Camuñas afluixa. Conserva la careta de dolent, però baixa el to dels lladrucs. Dins d'un moment em lleparà la mà.

—Què va preguntar en aquesta enquesta?

—Cosos que passen al barri. Si m'han atracat alguna vegada, quantes vegades en l'última setmana, en l'últim any, si ho vaig denunciar...

El Camuñas ja no m'està aclaparant. S'ha apartat de mi i em mira barrut, amb una espècie de respecte, com

si li semblés interessantíssim el contingut de la maleïda enquesta.

—I el tio, què, de col·lega, no?

—El tio de col·lega, que tot això no sortirà d'aquí, heu de ser sincers i això.

—Sincers —somriu el Camuñas amb mitja boca, mirant-lo fixament per assegurar-se que el Jaume no va ser gens sincer.

M'atreveixo:

—I ara, què. Ja som amics? —L'ogre mou la mà per treure-li importància al tema. Puc insistir—: Això es repetirà moltes vegades mentre col·laborem o solament era una prova?

El Camuñas el Cacho capoteja. Li ho dic o no li ho dic?

—Una prova, és clar —s'escapoleix—. Una prova. No es tornarà a repetir. Això és normal, en el nostre ambient. Cal estar segurs. Estem amb gent molt perillosa. No et pots confiar. No pots baixar la guàrdia.

S'ha posat a caminar i el segueixo, pensant que em dóna l'esquena, i que podria pegar-li un cop de puny en el clatell si volgués, com a prova, per estar segur, perquè no puc confiar-me ni baixar la guàrdia. «Això és normal en aquest ambient, cabró.»

Pugem l'escalinata.

—Ja són a dalt? —pregunto.

—Sí. Són amb els Homes de Pedra. És convenient fer-los esperar. Que sàpiguen qui mana, comprens?

És el meu viatge transcendental. Arribem a dalt. El despatx del Camuñas està il·luminat com per a un rodatge. De l'interior surt el xivarri d'un generador. Ja no hi ha volta enrere.

CAPÍTOL 11

Punt de fugida

En el despatx del Camuñas dominava una llum engegadora i aclaparadora que procedia de quatre focus de cotxe col·locats en bastidors al voltant de la taula, d'on havien retirat l'ordinador.

Suant enmig d'aquell bany solar estaven el Hulk i el Purk a un costat de la taula i tres pirates a l'altre costat. Un portava mocador al cap i armilla de cuir negre sobre la pell i els altres dos, caçadores amb distintius com creus o lletres gòtiques, que deixaven clara la seva pertinença als Àngels de l'Infern o alguna banda semblant. Les motos estarien esperant-los a la porta, sens dubte.

Jo, amb la cinta cenyint-me el front, el xandall de *parkour* i la motxilla plena de llibres de l'institut, semblava el germà petit enviat pel papà per evitar que el germà disbauxat es fiqui en embolics. «Li diré a la mama.»

—Ja era hora —va dir el pirata.

—Perdoneu-me —va murmurar el Camuñas, mans com un llop domesticat—. Porteu el que havíeu de portar?

—I tu?

—Jo ho tinc aquí des de fa estona. A veure què em porteu.

—I aquest? —un dels moteros no ho va poder evitar i em va assenyalar com a una bestiola rara.

—És un dels nostres.

—Havies dit tres?

—Tres?

—Tres pipes.

—Tres pipes, sí.

—Però sou quatre.

—Tu no et preocupis per això.

—Què vas? Estalviant? Això sempre és mal negoci. Tots armats o les coses sortiran malament.

—Això ja ho organitzo jo —va remugar el Camuñas, a punt de perdre la paciència.

L'altre no li tenia por.

—Si aquest condueix cotxe, ha de tenir pipa. Si sou quatre, us recomano quatre.

—Ocupa't de les teves coses —el va tallar el Camuñas sense mirar-lo als ulls per no complicar les coses—. Jo ja sé el que em faig. A veure.

El Pirata va mirar els seus companys i va moure el cap visiblement, amb ànim d'ofendre, per deixar clar que l'actitud del seu comprador li semblava una estupidesa, però bé, havia de resignar-se perquè qui paga mana.

Va deixar anar un profund sospir i li va fer un senyal als seus dos homes. Un d'ells portava penjada de l'esquena una gran borsa militar. Va ficar la mà dins i va treure

una pistola, després una altra pistola, i per fi, una tercera pistola. Les tres iguals. Com a noves.

Va anar col·locant-les sobre la taula, una al costat de l'altra.

—SIG Sauer P226 —anava dient el Pirata—. 9 para-bellum. Carregador capaç de quinze bales. Ara tens deu en cadascuna. Les tres iguals, les tres de la mateixa remesa. Netes. A estrenar.

El Camuñas va agafar una de les armes. Vaig observar que els Àngels de l'Infern reprimien un gest defensiu.

—I una caixa de bales del nou —continuava el venedor—. Mil cadascuna. Normalment, serien set-cents però no em pagues en efectiu, així que seran mil pel risc que corro. O sigui, tres mil, i les bales, cinc-cents més. Tot queda en tres mil cinc-cents.

El Camuñas li va treure el carregador, va comprovar que estava ple. Va deixar anar el fiador, va tirar cap enrere el carro posant una bala a la recambra.

Un dels Àngels ja tenia una de retallada a les mans i l'encanonava.

—Cura amb això —va dir.

—Cuida't tu —li va respondre el Camuñas sense immutar-se ni parpellejar—. Bé haig de comprovar que funcionen, que no m'estàs fent la pirula.

—Funcionen —va assegurar el Pirata amb veu greu—. A més, no penses disparar-les.

—Mai se sap.

—Ningú vol disparar. Mai. Bé, estàs satisfet?

El Camuñas havia deixat la primera pistola sobre la taula i agafava la segona. Va treure el carregador i el va mirar per comprovar que tot estava com li havien dit.

—Sí —va concedir.

—Llavors, a veure el que ens has portat tu.

—On és la paia? —va preguntar un dels seus sequaços, amb somriure brut i ulls sortints.

Vaig sentir com si un glaçó caigués per la meva esquena.

Vaig pensar: «Què?». Vaig pensar: «Paia?».

—És aquí. Ara li dic que vingui. En una setmana us haurà aconseguit la pasta. A cent el clau, són trenta-cinc claus, cinc claus al dia. No l'exploteu més. I d'aquí a una setmana me la porteu en una de les vostres motos.

Jo començava a experimentar una espècie de mareig. Vaig haver d'obrir la boca per respirar bé. Vaig sentir que estava a punt de cridar.

—Però podem gaudir-ne nosaltres també, no?

—A cent per cap. I si la feu servir els tres alhora, cent cinquanta per cap.

—Bé, però la podem veure o no? —gairebé suplicava el més bregós.

Van riure d'ell. L'atenció s'havia relaxat i estaven pendents de la porta oberta, com si a un senyal hi hagués d'aparèixer la persona de què parlaven.

Jo ja sabia de qui estaven parlant. Ja sabia com havia resolt el Camuñas la manca de diners per a la compra d'armes.

Va ser com si em tornés boig. Vaig perdre el control dels meus actes. Si ho hagués pensat, probablement no ho hauria fet, però el meu cos va actuar pel seu compte.

Està científicament comprovat que la parella és un factor molt important en la deriva de la majoria de joves. Amb freqüència, si és una parella assenyada i d'hàbits convencionals, pot aconseguir que una persona abandoni les seves tendències desviades, la droga o les companyies dolentes. És clar que també existeix la dona fatal, sens dubte, aquesta parella que pertany a àmbits delinqüencials, que admira el transgressor, l'incentiva perquè violi la llei i es converteix en un determinant **factor de risc**.

Evidentment, l'esment de la Chiqui en aquell moment va servir perquè jo em decantés de sobte per un dels costats de la ratlla.

No m'estaven mirant. Solament vaig haver d'inclinar-me una mica sobre la taula, allargar el braç i agafar la pistola que el Camuñas havia muntat i posat a punt.

Vaig fer un pas enrere, cap a la porta, i els vaig encanonar.

Em van mirar. El Camuñas no podia creure el que veia.
Em vaig aclarir la gola.

—Què cony passa aquí? —va ronxar el Pirata.

El seu amic va dirigir la retallada contra mi.

—Que li clavo un tret al primer que es mogui —vaig dir alt i clar.

—Estàs de broma? —va dir el Hulk despectiu, com si de debò esperés que ho fos.

—Si ens les havem a trets —vaig continuar, dedicant-me sobretot al de la retallada—, vindrà la poli i se t'acabarà —dirigint-me al Camuñas— el refugi del Complex Olímpia.

—Ningú no dispararà —va rugir el Camuñas—. No fotis. Què vols?

—Res —jo havia de fer esforços perquè no se'm notés l'esbufec—. Solament marxar d'aquí. No compteu amb mi. Me'n vaig amb la Chiqui.

—No fotis! —va protestar el Camuñas.

—No fotis! —van protestar tots.

Entretant, jo havia localitzat el bidó de plàstic que encara contenia una mica del gasoil utilitzat per alimentar el generador. Em vaig ajupir, el vaig agafar i vaig apuntar cap a ell.

—Si disparo, això s'encén i organitzo aquí un incendi de l'hòstia. No m'importa cremar-me jo. Solament es tracta que vinguin bombers, policia, ambulàncies, helicòpters i fins i tot l'exèrcit si fa falta. No et convé, Cacho. —De sobte, vaig cridar, dirigint la veu cap al passadís—: Chiqui!

El Camuñas també va bramar en un to diferent:

—Chiqui! Com te'n vagis amb ell, et mato! —Baixant la veu—: Va, Jaume, no siguis idiota. Si és una puta, si no l'importa, si ha cardat amb tot el barri...

—No us mogueu d'aquí dins —vaig dir amenaçador. Vaig sortir al passadís—: Chiqui! —Els sis homes van iniciar violents moviments—. Quiets, enrere! Estic com boig, és que no ho veieu? Puc haver-me-les a trets només

perquè estic cagat de por! Chiqui! Quedeu-vos dins de l'habitació, no sortiu al passadís perquè l'armo.

Vaig abandonar definitivament el despatx calorós i il·luminat i, sense perdre de vista la porta, vaig caminar d'esquena cap a on sabia que la Chiqui tenia el seu dormitori.

Me'n vaig anar allunyant d'aquell esclat de llum que semblava fer més denses les tenebres de tot el complex.

Una ombra es va moure fugaç sobre la taca blanca que creuava el passadís.

Vaig disparar. A l'atzar, a la tenebra. Vaig sentir crits d'esglai i sorpresa, perquè no creien que fos capaç.

—No disparis, conyl! —va protestar el Camuñas, frenètic—. No disparis, Jaume! No dispareu! Podem arribar a un acord! Que parlant s'entén la gent, collons!

Vaig arribar fins a la porta que la Chiqui havia obert i tancat aquella mateixa tarda. La vaig empènyer.

L'interior estava il·luminat per una gran llanterna que omplia la peça de clarobscur.

Ella era al centre. Feia estona que sentia els nostres crits i ja sabia que jo l'havia feta grossa. Tan maca, amb el top negre i els pantalons vaquers. I les ballarines planes. Anava a oferir-se a aquells bàrbars com se m'havia ofert a mi feia amb prou feines cinc hores.

—Marxem —vaig ordenar.

—Estàs boig —va murmurar ella incrèdula.

—Anem-nos-en. No et pots quedar aquí.

Estava començant a adonar-me de l'impossible del meu propòsit. Per sortir del Complex Olímpia hauria de

tornar a recórrer el passadís i passar per davant de la porta del despatx del Camuñas. Eren sis i jo estava sol, i em temia que la Chiqui no col·laboraria.

La Chiqui es va apropar a la porta. Es va posar un dit als llavis. La va tancar.

—El meu germà està venint pel passadís. Ja és aquí. Van armats i són capaços de tot. I tu no.

—Estàs fotut, Jaume! —va cridar el Camuñas allà mateix, a l'altre costat de la porta—. Per què no parlem?

—Hem de marxar d'aquí —vaig murmurar—. Et deixaràs prostituir pel teu germà?

La Chiqui em va mirar amb desdeny.

—Sí, Jaume. Em deixaré prostituir pel meu germà. I no serà la primera vegada ni la segona. Si no pot guanyar pasta ell, la guanyo jo.

—Jaume! —La veu ronca i feroç del Camuñas—. Parlem! Jo et necessito a tu i tu em necessites a mi! Arribarem a un acord...

Carregada de crueltat, la Chiqui clavava els seus ulls en els meus. Volia fer-me mal, però solament perquè abandonés la meva actitud. Solament volia salvar-me la vida.

—Aquest matí el meu germà m'ha dit: porta't el Jaume a la teva habitació i fes-li un favor perquè jugui amb mi.

—Però tu no volies.

—Sí volia. M'era igual.

—No. Has plorat. M'has besat. He notat el que hi havia en els teus petons.

—Tu no notaries ni una navalla clavada a l'esquena.

—Jaume! —la veu exasperada del Camuñas—. No tens sortida, imbècil! Et matarem!

Me la vull emportar. Està terroritzada.

—Chiqui —jo volia insistir però ja no em quedaven arguments.

—Vés-te'n —em va dir ella per segona vegada en el que portava de dia—. Tu encara no t'has assabentat de com és tot això. Vés-te'n abans que t'ho ensenyin. —Va mirar de reüll—: Per la finestra?

La finestra per on entraven l'aroma del mar i els crits de les gavines. Coneixia les meves habilitats en la pràctica del *parkour* i sabia que la finestra era la meva única oportunitat.

—No sense tu —vaig dir.

Però no era la seva.

—Jo no podria escapar per aquesta finestra. Solament sortiré per la finestra si em llença el meu germà, i m'ho estic guanyant. —Jo dubtava malgrat que ja estava convençut que havia perdut la partida—. Vés-te'n. No hi ha una altra sortida.

Els de fora estaven copejant la porta, cada vegada més convençuts que jo no dispararia. Vaig voler fer un pas cap a la Chiqui, abraçar-la, fer-li un petó, convèncer-la en l'últim instant?

Es va allunyar de mi impacient.

—No siguis tocacollons —em va dir—. Això no és un final feliç.

Això va ser l'últim que em va dir.

Vaig llençar sobre el llit la pistola i el bidó, que encara tenia a les meves mans, i em vaig dirigir a la finestra. Vaig posar un peu en l'ampit, em vaig elevar per sobre del terra, vaig calcular les possibilitats.

El carrer estava molt a baix, caiguda mortal. Era una avinguda principal, amb bastant trànsit. A la meva disposició tenia una cornisa, que recorria la façana fins al frontó triangular que coronava la gran porta d'entrada al Complex.

Vaig saltar a la cornisa. Vaig avançar per ella en direcció al frontó.

A baix s'apinyaven els cotxes. S'agrupaven davant un semàfor.

—Fill de la gran puta! —udolà una veu a la meva esquena.

Em vaig girar. Per la finestra del seu despatx, tan il·luminada, bastant més enllà, apuntava el Camuñas fet una fera. Tenia alguna cosa a la mà, a les mans, i vaig saber que era quelcom letal amb el que anava a perjudicar-me molt.

No podia allunyar-me corrent. La cornisa era massa estreta. I ell no podia fallar.

—Tu t'ho has buscat, capullo!

Vaig sentir clarament la veu de la Chiqui que treia el cap a la seva finestra, tractant d'interposar-se entre el seu germà i jo.

—Cacho, no ho facis!

El que tenia a la mà era un tirador enorme, de professional. Tibava la goma i la va deixar anar amb ànim de matar-me. Va disparar una canica metàl·lica que se'm va

clavar en el costat, sota el braç dret. Un impacte de dolor agut que em va travessar com una espasa de foc em va empènyer projectant-me fora de la cornisa, vaig trepitjar en el buit i vaig caure.

CAPÍTOL 12

Poder arribar

Em van salvar dos parabrises providencials, el davant d'un advocat que anava parlant pel seu mòbil i el de darrere d'un taxi que transportava dues dones de mitjana edat. Evidentment, els parabrises que es trenquen sota l'impacte del teu pes resulten més tous que la carrosseria d'un vehicle o el mateix asfalt, i serveixen per salvar-te la vida.

Vaig caure sobre el vidre del Saab, que es va reben-
tar sobre l'advocat donant-lo un esglai de mort, com si
acabés d'esclatar-li una bomba als morros, i l'impuls del
cotxe, que encara no havia frenat del tot davant el semà-
for, em va catapultar cap endavant. Vaig travessar el vidre
posterior i va esmorteir el meu cop final una xarxa de
xiscles i cops de mans que eren les passatgeres del taxi
que sí s'havia aturat.

Vaig obrir els ulls i ja era a l'hospital i havien passat
tres dies, m'havien intubat i operat un parell de vegades,
i no podia moure'm perquè m'havien enguixat el braç, el
coll i el tòrax, i feia molt de mal.

Dos policies de paisà van venir a preguntar-me què havia passat i els vaig dir que estava fent *parkour* per la cornisa del Complex Olímpia i m'havia caigut. Jo sol. Per imprudent i sense més ni més.

—Que estaves fent què?

—*Parkour*.

—Què és això?

—És molt difícil d'explicar. Córrer en línia recta, realitzar un recorregut superant tots els obstacles que apareixen en el camí, fent servir només el propi cos.

—I havies d'anar per la cornisa?

—Va ser el recorregut que em vaig traçar.

No em van preguntar si coneixia el Camuñas, ni es va parlar per res dels okupes del Complex Olímpia. Tampoc vaig sentir parlar, els dies següents, de cap atracament a la fàbrica de broques. Vaig donar per descomptat que no el van fer i em vaig considerar fora de perill perquè no vaig explicar res a la policia.

Els propietaris dels dos cotxes afectats em van denunciar, és clar. Per imprudència, per posar en perill la meua vida i les seves, i per destrucció de propietat privada. Això m'ho van notificar els meus pares quan van venir a veure'm. El meu pare semblava que continuava odiant-me. La meua mare estava desconsolada, com sempre, i no hi havia res a fer, com sempre. Xarrupant els mocs, mossegant-se els llavis i retorçant-se les mans per dissimular un plor que saltava a la vista.

No hi va haver crits ni molt menys bufetades, però estaven enfadats. Com jo era menor i els desperfectes

no arribaven a l'import de 80.000 euros, les conseqüències de la meva imprudència no serien massa importants, però de totes maneres em van donar a entendre que havíem arribat a un límit a partir del qual havien de canviar les coses. A mi em protegia la Fiscalia de Menors, les funcions principals de la qual són la tutela, protecció i defensa del jove. Als meus pares els havien entaulat una demanda civil, perquè a ells els incumbia la vigilància sobre els fills “in potestate”, i haurien de respondre amb els seus béns pels danys que jo havia causat. Es declararien insolvents, però se'ls havia complicat la vida amb advocats i jutges, i anades i vingudes de la Ciutat de la Justícia.

Durant la seva visita em van dir que havien parlat amb l'Emili Urda i amb el director de l'institut, i que en ells hi tenia dos aliats que havien dipositat en mi tota la seva fe i estaven disposats a donar-me un cop de mà. Més valia que aprofités aquella oportunitat perquè probablement seria l'última que se'm presentaria.

I per fi va venir a veure'm l'Emili Urda.

Amb aquella mirada tenyida de bon rotllo, complicitat i una espurna de recel. Amb una irònica combinació de reüll i mig somriure, em deia que sabia que jo estava mentint en allò que es referia al meu accident o, almenys, no deia tota la veritat.

—Vas caure de la cornisa?

—Sí.

—I com t'hi vas enfil·lar?

—M'hi vaig enfil·lar. És el que fem en el *parkour*.

—Des de l'interior del Complex Olímpia?

—Per què vols saber-ho si la policia no m'ho ha preguntat? Cada *traceur* té el seu propi recorregut.

Coneixia prou bé el meu món com per saber que hi ha unes lleis no escrites i que, probablement, amb el meu silenci estava protegint persones que no mereixien cap protecció.

—Què em passarà? —vaig preguntar, per desviar la conversa.

—Que et curaràs. I escarmentaràs o no.

—I això de què depèn?

—El criminòleg nord-americà Robert Agnew —em va respondre, com si parlés amb un dels seus doctes col·legues— va resumir en quatre punts els factors que expliquen per què alguns joves tenen més possibilitats d'implicar-se en la delinqüència que uns altres. Cada punt es refereix a un àmbit diferent de la vida del jove.

* * *

Teoria general d'Agnew.

Primer factor (referit a la personalitat del jove): si té trets accentuats d'irascibilitat i baix autocontrol, el jove tindrà més tendència a actuar de manera violenta, irreflexiva i immediata. També serà més fàcilment etiquetat pels seus comportaments negatius i presentarà un estil de vida que augmentarà les ocasions de delinquir. I aquests són factors que sens dubte propicien la inclinació a la delinqüència.

El segon factor (referit a l'àmbit familiar): una educació familiar deficient, que no marqui els límits i transmeti la disciplina per respectar-los, donarà lloc a considerar normal i acceptable la transgressió i la violació de les normes. A més, el jove pot aprendre la violència a la família, i aquest comportament violent pot portar al fet que sigui etiquetat per la societat com a jove conflictiu.

El tercer factor (referit a l'àmbit escolar): les experiències escolars negatives, com la falta de sintonia amb el professorat, la incapacitat de comprendre les explicacions de classe, les notes baixes, la marginació per part dels altres o fins i tot de si mateix, les absències injustificades o veure's obligat a repetir curs donaran lloc a una baixa autoestima del jove, a la convicció que no pot encaixar en un món que exigeix dedicació, atenció i coneixements, i pot induir a la renúncia i la fugida.

El quart factor (referit a l'àmbit dels iguals i amics): els joves que se senten al marge de la societat i incapaços de respectar les seves normes, tant per falta d'educació familiar com per predisposició personal, fàcilment buscaran la companyia d'altres nois similars per sentir-se acompanyats, protegits i fins i tot justificats en el seu comportament antisocial.

* * *

—I això de què depèn? —havia preguntat jo.

—Doncs d'això. Del control que siguis capaç d'exercir sobre tu mateix i sobre la teva rebel·lia, depèn de si

has après a respectar les persones i les normes de convivència, depèn de si aconsegueixes sentir-te útil en aquest món en què tots han de fer alguna cosa per guanyar-se la vida, perquè, si no et guanyes la vida, mai tindràs una vida pròpia; i dependrà de amb qui vas per ser qui ets.

—Doncs sóc com sóc —li vaig respondre—. No sé si sabré controlar les meves passions i indignacions; i he tingut la família que he tingut, m'han transmès el que m'han transmès i crec que respecto a qui em respecta i menyspreo a qui em menysprea; i el meu coeficient intel·lectual dóna pel que dóna, no sé si això em fa útil per a la societat o no; i m'ajunto amb els que m'atreuen i m'allunyo dels que em repel·leixen. Aquesta és la resposta correcta?

—No és aquesta, però la resposta està aquí, sí.

—Vostè creu que el meu futur depèn de mi?

Es va encongir d'espatlles, però al mateix temps arquejava les celles i somreia, i assentia amb el cap, i amb això m'estava dient que sí, que creia que depenia de mi, que potser en altres casos no fos així, però que jo sí era a temps d'evitar drogoaddiccions, delinqüència o marginalitat.

—Creu de debò que puc anar a la universitat i buscar-me la vida, i muntar-me un negoci i guanyar-me la vida per tenir una vida pròpia?

No va respondre. Perquè no era la seva resposta la que realment interessava, sinó la meua. Si el pressionava, ell diria «Sí, crec en tu, ànim, endavant» per empènyer-me al triomf, perquè si deia «No, ets un inútil, rendeix-te, acaba

d'una vegada», m'estaria precipitant al fracàs, però realment era igual el que digués. Era jo qui havia de mirar-me als ulls, al mirall, i molt sincerament respondre fins on estava disposat a arribar, fins on creia que podia arribar i si disposava de prou forces per fer-ho.

Es va encongir d'espatlles una altra vegada.

I va arribar el dia en què em vaig mirar al mirall, als ulls, i em vaig plantejar seriosament aquestes qüestions.

I no vaig entrar a la universitat, perquè a casa no tenien diners per pagar-me els estudis superiors; i no vaig poder muntar un negoci. Però sí que em vaig fixar un objectiu.

Em va resultar molt difícil aconseguir-ho. Perquè havia comès bogeries en la meva joventut, i se sabia perquè un dia vaig caure d'una cornisa i vaig destrossar els parabrisses de dos cotxes, perquè el meu pare era un delinqüent que havia passat per la presó, i perquè eren quinze mil els aspirants a entrar a l'acadèmia aquell any i hi havia molts altres que no hi comptaven amb aquests inconvenients en el seu currículum.

Vaig haver de lluitar molt per això. Quan vaig aconseguir la majoria d'edat, vaig demanar ajuda a l'Emili Urda perquè intercedís per mi a les altes instàncies amb les quals estava connectat, i ell va parlar amb qui va haver de parlar, i jo vaig estudiar tot el que havia d'estudiar i més per distingir-me amb la millor nota en la prova cultural; i haver practicat el *parkour* em va ajudar a estar sobradament preparat per superar de manera espectacular les proves físiques. Potser la prova més difícil era el test psicotècnic, aquell pel qual no hi havia més preparació que

la vida, aquell que no mesurava quines coses sabia fer, sinó solament com era jo.

I jo era com era, i no podia ser d'una altra manera.

No vaig tractar de simular ni de dissimular.

El premi van ser nou mesos d'estudi i entrenament, i l'uniforme que ara porto.

M'han destinat en pràctiques al Barri del Port, on vaig néixer. No sé si va ser casualitat o no.

Patrullo entre parents, amics i coneguts.

L'altre dia em va cridar el comissari i em va preguntar:

—Què saps del Complex Olímpia?

Li ho vaig explicar. I també li vaig comentar que resultava estrany que la policia mai hauria actuat en contra d'aquell niu de droga i delinqüència. El comissari va cabotejar i va somriure, i no em va donar cap explicació perquè segurament devia pensar que havia de madurar una mica més dins del cos per entendre segons quines coses.

Després em va preguntar pel Camuñas. Si el coneixia. I coneixia la resposta. Segons sembla, s'havia comès un atracament en una fàbrica del barri i hi havia serioses sospites que l'hagués comès ell.

El Camuñas havia trigat quatre anys a trobar un escador de canonades que em substituís. Potser el Grego. No m'estranyaria.

—De què riu? —va preguntar el comissari.

I li vaig dir.

D'això fa uns dies. Els necessaris per preparar aquesta enorme operació Olímpia. Dos-cents agents per cobrir

tots els accessos del complex de piscines, la majoria amb cascos de robocop i ariets per obrir-se pas, alguns de paisà, fins i tot una brigada de científics per analitzar el que fos que es trobés en aquest interior.

Jo sóc un més, en aquest cotxe, enfront del mur on la ràbia hi deia *Us matarem a tots*.

Encara no sé a qui va dirigit el missatge. Potser a mi i als meus col·legues perquè som enemics naturals dels que ocupen la ruïna del Complex. Potser qui va pintar el *grafit* pensava en milionaris que solament podrien llegir-ho des de la coberta dels seus iots.

El més probable és que l'amenaça fos dedicada a tota la societat, que s'organitzava de manera que els marginats quedessin definitivament al marge.

És igual a qui anés dirigit el missatge. L'important és que és un crit d'odi i violència, i, si ho penso bé, la perspectiva de llançar-me allà dins de cap fa una mica de por.

Però avui vaig armat i em puc tranquil·litzar acaronent la culata de la pistola.

Aquesta nit, quan el sergent doni l'ordre i sortim dels cotxes tots alhora i la meva brigada irrompi per aquesta porta, que sembla tancada amb cadenat però no ho està, aquesta nit portaré les de guanyar.

ÍNDIX QUE T'AJUDA A LOCALITZAR CONCEPTES CLAU

“L’ocasió fa el lladre”	11, 76, 77, 80, 90
Absentisme escolar	47
Aferrament	47, 59
Alliberament de la frustració	21
Autocontrol	28, 30, 48, 59
Bandes juvenils	23
Barri	10, 46
Degradació urbana	43
Delinqüència juvenil	45
Desviació	68
Dificultats econòmiques	10
Educació	48, 60
Enquesta de delinqüència autorevelada	49, 49, 68, 69
Enquesta de victimització	49
Escola	46
Etiqueta	38
Factor de protecció	46, 57
Factor de risc	48, 57, 111
Família	51, 56
Fracàs escolar	20, 47
Frustració	21
Iguals	23
Il·legalitat	68
Irascibilitat	61
Predictor de la delinqüència	68
Probabilisme	48

Teoria de la tensió	11, 19, 20
Teoria de les activitats rutinàries	76
Teoria de les finestres trencades	43
Teoria de l'aprenentatge social	11, 51
Teoria del control i de l'autocontrol	11, 28
Teoria del curs de la vida	101
Teoria de l'etiquetatge	12, 38
Teoria general d'Agnew	122
Teories situacionals	11
Xifra negra de la delinqüència	49

ÍNDIX QUE T'AJUDA A APRENDRE

El següent índex és un resum sintètic dels continguts teòrics que apareixen il·lustrats i/o explicats a tota la novelette. Si seguim qualsevol de les pàgines indicades, arribarem a un punt del text on es desenvolupa el tema a que es fa referència, o bé mitjançant la inclusió del propi terme literal, o bé a través de conceptes en el text que expliquen la seva referència.

1) Definició de delinqüència juvenil

- Diferència amb delinqüència adulta 45
- Comportaments antisocials exclusius de menors 58
- Il·legalitat vs. desviació 68
- Correlació desviació-delinquència 68

2) Enquestes de delinqüència autorevelada

- Xifra negra de la delinqüència 49
- Anonimat 49
- Enquestes de victimització 49
- Prevalença i incidència 71
- Limitacions de les enquestes autorevelades 49, 71
  - No adults 50
  - No enteniment 71
  - Confusió temporal 71

3) Extensió de la delinqüència juvenil	
• Majoria de joves delinqueixen, però sense gravetat	50
• Minoria de joves delictes greus i continuïtat en edat adulta	50
4) Teories criminològiques que intenten explicar la delinqüència juvenil	
• Teoria de la tensió	
– Resum breu	11
– Fracàs	21
– Estímuls negatius o falta d'estímuls positius	20
– Sentiment de frustració i ira	21
– Acte delictiu com a forma d'alliberament	11, 21, 24
– Altres opcions: drogues, esports	24
• Teoria de l'aprenentatge social	
– Resum breu	11
– De qui s'aprèn: grups propers i mitjans de comunicació	51
– Què s'aprèn: tècniques i justificacions	51
– Com s'aprèn: aprenentatge operant i vicari	52
• Teoria del control i de l'autocontrol	
– Resum breu	11
– Vincles socials	29
Aferrament	47, 59
Compromís	74
Activitats socials	24, 29, 36, 53, 75
Escala de valors	59
– Autocontrol	28, 30, 48, 59

• Teoria de l'etiquetatge	
– Resum breu	12
– Resposta de la societat al delicte (Fase 1): etiqueta “desviat”	38
– Resposta de la societat al delicte (Fase 2): etiqueta “delinqüent”	39
– Resposta de la societat al delicte (Fase 3): rebuig social	39
– Resposta del subjecte a la societat (Fase 4): autoacceptació de l'etiqueta	19, 40
• Teoria del curs de la vida	
– Resum breu	101
– Delinqüència limitada a l'adolescència (90%)	101
– Delinqüència persistent durant tota la vida (4-10%)	101
– Violència durant la primera infància	58
• Teories situacionals	
– Resum breu	11
– “L'ocasió fa el lladre”	11, 76, 77, 80, 90
– Teoria de les activitats rutinàries	76
– Prevenició situacional	77

5) Factors que influeixen la delinqüència juvenil

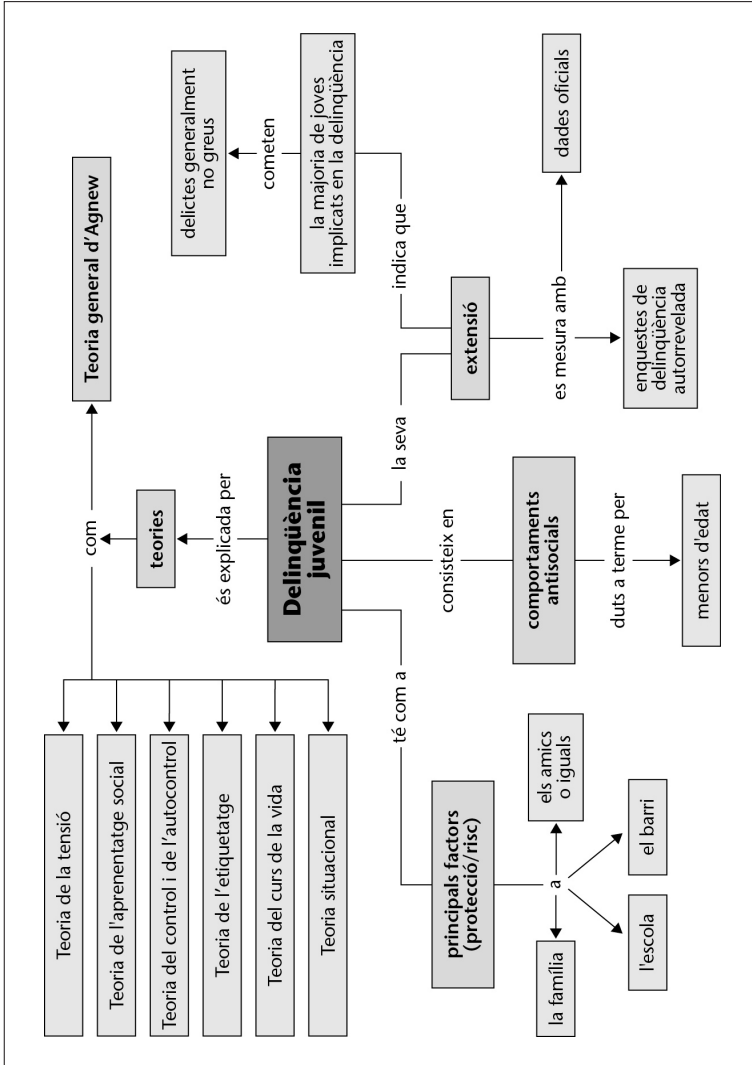
• Temps lliure	23
• Família	56
• Escola	46-48
– Fracàs escolar	20, 46-48
• Barri	10-11, 43, 46
– Dificultats econòmiques	10
– Població inestable	10

- Famílies dissociades 46
- Degradació urbana 10, 43, 46
- Teoria de les finestres trencades 43
- Amics i iguals 23
  - Bandes juvenils 23

6) Teoria general d'Agnew

- Irascibilitat i baix autocontrol 59, 61, 122
- Educació familiar deficient 48, 60, 123, 123
- Experiències escolars negatives 47, 123
- Delinqüència dels iguals i amics 123

ESQUEMA GENERAL SOBRE LA DELINQUÈNCIA JUVENIL

NOVEL·LES, PEL·LÍCULES I DOCUMENTALS PER A DIVERTIR-SE APRENENT

Novel·les

Capote, Truman (1966). *A sang freda*.

Salas, Antonio (2006). *Diari d'un skin*.

Sierra i Fabra, Jordi (1999). *Sis històries al voltant d'en Marius*

Pel·lícules

Boyle, Danny (1996). *Trainspotting*.

Meirelles, Fernando (2002). *Ciudad de Dios*.

Niro, Robert de (1993). *Una historia del Bronx*.

Smith, John N. (1995). *Mentes peligrosas*.

Truffaut, François (1959). *Los 400 golpes*.

Documentals

Joves: de la Trinitat a la Roca. <http://www.tv3.cat/videos/1515659/Joves-de-la-Trinitat-a-la-Roca>.

Delincuencia, el documental. Universidad Nacional de Entre Ríos:
<http://www.youtube.com/watch?v=v5rVHbkWnKg>

El camino de la delincuencia (subtitulada). *The Road from Crime*. IRISS:
<http://www.iriss.org.uk/resources/el-camino-de-la-delincuencia-subtitulada-en-espa-ol>

